

e-mentor

DWUMIESIĘCZNIK SZKOŁY GŁÓWNEJ HANDLOWEJ W WARSZAWIE
WSPÓŁWYDAWCA: FUNDACJA PROMOCJI I AKREDYTACJ KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH

2015, nr 1 (58)



W. Szpringer, *Wpływ nowych technologii na ochronę praw własności intelektualnej w internecie*, „e-mentor” 2015, nr 1 (58), s. 60–74, <http://dx.doi.org/10.15219/em58.1157>.



Wpływ nowych technologii na ochronę praw własności intelektualnej w internecie

Włodzimierz Szpringer

Rozwój rynku nowych technologii wpływa na dyskusję o ochronie praw autorskich. Próba integralnego spojrzenia na regulację rynku nowych technologii prowadzi do przekonania, że nawet problemy pozornie odległe od regulacji praw własności intelektualnej (np. związane z modelami wyszukiwarek, cloud computingiem, mediami elektronicznymi czy ochroną konkurencji lub prywatności) mogą wpływać na kierunki myślenia o granicach tej ochrony oraz odpowiedzialności operatorów (np. rozmyta granica między ochroną treści jako utworów chronionych prawem autorskim w serwisach społecznościowych a ochroną prywatności użytkowników – w kontekście swobody wypowiedzi; restrykcyjne lub permisywne podejście organów ochrony konkurencji do realizacji praw wyłącznych – z monopolu autorskiego czy patentowego; powszechny szerokopasmowy i mobilny dostęp do internetu redukujący wykluczenie cyfrowe). W obecnym stanie prawnym użytkownik ma mniej praw do kopii cyfrowej utworu niż do kopii analogowej. W przypadku sprzedaży w orzecznictwie zaznacza się tendencja do równego traktowania całościowej puli praw do kopii zarówno analogowej, jak i cyfrowej. W praktyce przeważnie mamy natomiast do czynienia z licencjonowaniem, którego ekonomiczne znaczenie ciągle rośnie, wpływając na przekształcenia modeli e-biznesu, np. oferowanie muzyki w chmurze.

Komunikacja elektroniczna – konkurencja czy regulacja?

Przez jednolitą usługę komunikacji elektronicznej (*Unified Communications as a Service – UCaaS*) rozumie się integrację usług świadczonych z opóźnieniem w czasie (poczta głosowa, poczta elektroniczna, faks) oraz usług realizowanych w czasie rzeczywistym (np. *instant messaging*, czat, telefon, wideokonferencja) na wspólnej platformie komunikacyjnej. Można ją także

rozumieć jako skojarzenie – często rozważanych odrębnie – infrastruktur IT oraz telekomunikacji, przy czym użytkownik, który współcześnie dysponuje licznymi urządzeniami końcowymi, nie musi się orientować, w jaki sposób nastąpił transfer danych. Jednolitą usługę komunikacji elektronicznej można zatem traktować w kategoriach megatrendu komunikacji porozumiewawczej, podobnie jak *Next Generation Networks (NGN)* w przypadku komunikacji rozsiewczej – czyli korzystania z treści.

Aby korzystać z jednolitej usługi, użytkownik musi z reguły zarejestrować się na platformie i zainstalować specjalne oprogramowanie (*client-software*). Po wejściu do systemu widzi wszystkie swoje kontakty oraz uzyskuje informację, czy są dostępne w danym momencie. Należy zaznaczyć, że równoczesna dostępność różnych form komunikacji pociąga za sobą konieczność przestrzegania wielu regulacji, w tym np. prawa telekomunikacyjnego (ochrona prywatności, bezpłatne łączenie z numerami alarmowymi itp.). W ramach zdalnej współpracy (*remote collaboration*) pojawiają również wątpliwości dotyczące prawa autorskiego (skoro treść z ekranu jednej osoby mogą widzieć inni, być może jest to także pewna forma publicznego udostępniania)¹.

Istnieją techniczne możliwości poprawy jakości dostępu do internetu w ramach sieci miedzianych, które nie dają wprawdzie takich parametrów jak światłowody, mogą być wszelako podstawą dostępu nowej generacji (*Next Generation Access – NGA*). Problem równości i braku dyskryminacji w dostępie do platform sieciowych oferujących treści wymaga natomiast dopasowania prawa internetu do prawa mediów elektronicznych i prawa konkurencji².

Można zauważyć nowe trendy w stosowaniu prawa konkurencji w sektorze telekomunikacji. Komisja

¹ Por. A. Huber, *Vernetzter Kontinent oder überregulierte TK-Branche. Die Debatte über den Verordnungsvorschlag der EU-Kommission zum TK-Binnenmarkt*, „Multimedia und Recht” 2014, Nr. 4, s. 221–224; H. Lutz, M. Weigl, *Unified Communications as a Service. Rechtliche Herausforderungen*, „Computer und Recht” 2014, Vol. 30, No. 2, s. 85–93, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cr-2014-85>.

² Por. Ch. Kirchner, *Regulierungsanreize für VDSL-Vectoring. Regulatorische Möglichkeiten und Grenzen einer Aufrüstung von Kupferzugängen für NGA-Netze*, „Computer und Recht” 2013, Vol. 29, No. 2, s. 85–89, <http://dx.doi.org/10.1515/cr.2013.29.2.85>; R. Broemel, *Vielfaltsgewährleistung auf virtuellen Plattformen. Anpassung des kartellrechtlichen Konzepts an die medienrechtliche Regulierung*, „Multimedia und Recht” 2013, Nr. 2, s. 83–87.

Europejska i Europejski Trybunał Sprawiedliwości (ETS) wielokrotnie zajmowały się współzależnością regulacji sektorowych (*ex ante*) oraz prawa konkurencji (*ex post*). W polu widzenia znajduje się uznanie celowości nasilania bodźców do inwestycji i dzielenia się usługami sieciowymi będącymi w dyspozycji krajowych telekomów – byłych monopolistów (*network-sharing agreements*). Inwestycje w infrastrukturę są bowiem kosztowne i wymagają kooperacji wielu podmiotów rynku.

Komisja odnosi się bardziej życzliwie do kartelizacji i koncentracji na tym rynku, starając się nie tracić z pola widzenia aspektów konkurencji. W sprawie *Hutchinson/Orange*³ Komisja rozważała, w jakiej mierze fuzja przyniesie możliwości zawyżania cen na szkodę konsumentów. W licznych sprawach (Deutsche Telekom⁴, TeliaSonera⁵, Telefonica⁶) badano także przejawy nadużywania pozycji dominującej, np. w drodze tzw. uścisku cenowego (*margin squeeze*) czy odmowy kontraktowania (*access refusal*)⁷. W kontekście nadużywania pozycji dominującej na rynku pojawia się problem standardów. W krajach UE prawo patentowe nie jest dostatecznie oprzyrządowane, by skutecznie zapobiegać nadużyciu patentów będących elementem standardu rynkowego. Wymaga ono wspomagania ze strony prawa antymonopolowego, a w szczególności umiejętnego stosowania art. 102 TFUE – kontroli nadużywania dominacji rynkowej. W tym przypadku niezbędna jest ocena, czy licencje patentowe są udzielane na zasadach uczciwych, rozsądnych oraz niedyskryminacyjnych (*fair, reasonable and non-discriminatory* – FRAND)⁸.

Rozwój technologii ICT konfrontuje system ochrony własności intelektualnej i przemysłowej z problemami wynikającymi z sieciowości, „uchmurowienia” (*cloudification*) i problemami powstającymi w wielu jurysdykcjach naraz, co rzutuje na dotychczasową zasadę terytorialności, zwłaszcza w sytuacji naruszeń w kilku jurysdykcjach naraz (*divided infringement scenario*)⁹. Wpływ na system praw autorskich i patentowych ma także zjawisko *big data* – w szczególności na ochronę baz danych i zarządzanie złożonymi bazami oraz hurtowniami danych, a także praktykę ewaluacji wniosków patentowych przez urzędy patentowe i łańcucha wartości portfeli patentów, którymi zarządzają firmy¹⁰. Rozwój inteligentnych systemów (robotów, agentów) w sferze oprogramowania stawia w nowym świetle niektóre kwestie odpowiedzialności, chociaż nie może budzić wątpliwości teza, że ponosi ją zawsze człowiek¹¹. Ważną kwestią są współzależności między podmiotami uwikłanymi w dostarczanie treści. W łańcuchu wartości występują między nimi istotne synergie. Przychody operatorów zależą od inwestycji w sieci, które determinują jakość treści. Korzyści wynikające z polityki państwa wspierającej neutralność technologiczną¹² nie rozkładają się równo między nimi. Powstają tu modele uwzględniające kluczowe kompetencje i podstawową działalność gospodarczą konkretnych operatorów (np. *access-service-content providers*)¹³.

Neutralność sieci to zasada, według której wszystkie przekazy elektroniczne przechodzące przez sieć są traktowane jednakowo, niezależnie od ich treści, wykorzystywanych aplikacji i urządzeń, świadczonych usług oraz adresów nadawcy i odbiorcy. Wyrok Sądu

³ Case No COMP/M.6497, http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m6497_20121212_20600_3210969_EN.pdf; *Lessons from Hutchinson/Orange*, <http://www.jonesday.com/files/Event/302e22bb-ff54-420e-ae34-6b2a266628fb/Presentation/EventAttachment/3f47edd2-0859-4468-9e9c-1f70f07ac9c8/eutelecoms.pdf>, [13.02.2015].

⁴ Case C-280/08, <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&jur=C,T,F&num=c-280/08&td=ALL>; *ECJ confirms Deutsche Telekom Margin Squeeze*, 2010, <http://www.contentandcarrier.eu/?p=410>, [13.02.2015].

⁵ Case C-52/09, <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-52/09>; *TeliaSonera: ECJ Defines Margin Squeeze Infringement broadly*, 2011, <http://www.freshfields.com/uploadedFiles/SiteWide/Knowledge/TeliaSonera-%20ECJ%20defines%20margin%20squeeze%20infringement%20broadly.pdf>, [16.02.2015].

⁶ Case C-295/12, <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&jur=C,T,F&num=t-336/07&td=ALL>, *Antitrust: Commission welcomes Court judgment in Telefonica margin squeeze case*, 2014, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-479_en.htm, [16.02.2015].

⁷ Por. A. Tóth, *The Most Recent EU Competition Law Developments in the Telecommunication Market*, „European Networks Law and Regulation Quarterly” 2014, Vol. 1, No. 1, s. 3–14; S. Tassis, *Margin Squeeze as Abuse of Dominant Position on Networks. Case C-490/10*, „European Networks Law and Regulation Quarterly” 2014, Vol. 1, No. 1, s. 99–107.

⁸ Por. P. Picht, *Standardsetzung und Patentmissbrauch – Schlagkraft und Entwicklungsbedarf des europäischen Kartellrechts*, „Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil” 2014, Nr. 1, s. 1–16.

⁹ Por. C. Schwarz, *Rechtfertigen rechtsdogmatisch schwierige Fragen die Abschaffung von „Software-Patenten?*, „Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil” 2014, Nr. 3, s. 224–229.

¹⁰ Por. J. de Wachter, *Intellectual Property in an Age of Big Data: an Exercise of Futility? An Examination of Big Data's Impact on Patents and Database Protection*, „Computer Law Review International” 2014, Vol. 15, No. 1, s. 1–6, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2014-1>; J. Westermeier, *New Strategies for Strengthening the Protection for Databases. A Focus on Collective Works*, „Computer Law Review International” 2014, Vol. 13, No. 1, s. 7–11, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2014-7>.

¹¹ Por. S. Kirn, C. Müller-Hengstenberg, *Intelligente (Software-)Agenten: von der Automatisierung zur Autonomie?*, „Multimedia und Recht” 2014, Nr. 4, s. 225–231.

¹² Neutralność technologiczną należy odróżniać od neutralności sieci (por. niżej).

¹³ Pozwala to lepiej zrozumieć różny stopień zainteresowania operatorów zagadnieniem neutralności sieci i ich gotowości do inwestowania w sieci: o ile dostawcy szerokopasmowego internetu inwestują, aby pozyskiwać nowych użytkowników, o tyle pośrednicy stosujący dwustronne modele biznesowe odnoszą korzyści właśnie z neutralności sieci. Por. A. Arlandis, E. Baranas, *Interactions Between Network Operators, Content Producers and Internet Intermediaries: Empirical Implications of Network Neutrality*, „Intereconomics” 2011, Vol. 46, No. 2, s. 98–105, <http://dx.doi.org/10.1007/s10272-011-0370-y>.

Apelacyjnego w Waszyngtonie z 14 stycznia 2014 r. pośrednio obalił zasadę neutralności sieciowej. Jej brak umożliwił dostawcom usług internetowych, w tym operatorom telekomunikacyjnym, regulowanie jakości i szybkości przesyłu określonych treści w ich sieci. W Komisji Europejskiej trwają prace nad wdrożeniem Jednolitego Rynku Telekomunikacyjnego opartego w szczególności na zasadzie neutralności sieciowej. Jeśli ustawodawca europejski postanowi jednak nie uwzględnić tej zasady, ewentualne przepisy o uprawnieniu dostawców usług internetowych do regulowania przesyłu treści zostaną wprowadzone również do polskiego porządku prawnego¹⁴. Neutralność sieci zakłada równy dostęp do niej – każdy rodzaj komunikacji (przesyłania danych) w internecie powinien być traktowany jednakowo. Odpowiadają za to firmy zwane w skrócie ISP (*Internet Service Provider*) – czyli sieci telewizji kablowej, operatorzy telekomunikacyjni i inne podmioty umożliwiające użytkownikom korzystanie z internetu¹⁵.

Ochrona prywatności a swoboda wypowiedzi

Powstaje pytanie, czy „prawo do bycia zapomnianym” (*right to be forgotten*) można interpretować w ramach dyrektywy 95/46/EC o ochronie danych osobowych, a zatem czy można żądać od operatora wyszukiwarki, by celowo wyeliminował treści dotyczące jakiejś osoby z wyników wyszukiwania, np. gdy

są to dane przestarzałe, przedstawiające tę osobę w negatywnym świetle lub ściśle prywatne. A skoro autorami tych danych mogą być osoby trzecie, jak się ma takie żądanie do swobody wypowiedzi, gwarantowanej konstytucyjnie (w USA jest to przedmiot odrębnej poprawki do konstytucji). Kolejnym problemem jest pytanie, czy wymuszenie ujawniania danych w wynikach wyszukiwania oznacza ostateczne zniszczenie tych danych. Czy mamy do czynienia z jednym z wymiarów prawa do prywatności, bez potrzeby tłumaczenia się, jakie motywy nami kierują (*right to be let alone*)¹⁶?

Należy wszakże brać pod uwagę, że negatywne oceny danej osoby mogą być w pełni uzasadnione, a informowanie o nich obywateli może leżeć w interesie publicznym. Dane prywatne natomiast bardzo często są lekkomyślnie ujawniane przez samych zainteresowanych, np. na portalach społecznościowych. Ponadto w epoce *big data* i coraz bardziej wyrafinowanych metod analizy danych, które pozwalają kojarzyć wiele informacji i dochodzić do rozległej wiedzy o określonej osobie, dotychczasowa procedura wyrażania zgody na przetwarzanie danych przez jednostkę, której one dotyczą (*notice and consent*), okazuje się niewystarczająca. Osoba ta może bowiem nie mieć świadomości, jak obszerną wiedzę o niej posiadają podmioty, którym udostępniła swoje dane¹⁷.

Era *big data* wymaga zatem szczególnej przezroczności ze strony użytkowników (zagrożenie kradzieżą tożsamości) i poddania operatorów jakościowej kon-

¹⁴ Brak neutralności sieci w Stanach Zjednoczonych może również wpłynąć na to, że treści z Europy będą przez amerykańskich dostawców usług internetowych traktowane odmiennie od treści krajowych. Może to wpłynąć na pogorszenie jakości przesyłu danych z Europy do Stanów Zjednoczonych. Teoretycznie w sieci wszyscy dostawcy treści są równi, ale niektórzy mogą stać się „równiejsi”. Może się okazać, że bez dopłaty mamy dostęp tylko do części zasobów internetu. Por. D. Kosela, *Nowy etap sporu o zarządzanie Internetem ważny także dla polskich firm*, „Rzeczpospolita”, 04.04.2014; por. także: I. Ostrowski, A. Tarkowski, *Batalia o Internet*, „Rzeczpospolita”, 13.06.2013.

¹⁵ Do takiego modelu zmierza podpisana w lutym w USA umowa Comcastu (największego w USA operatora kablowego) z Netflixem – największym światowym dostawcą internetowego wideo na życzenie (VOD). Naciskany Netflix zdecydował się dodatkowo dopłacać, by Comcast przyspieszał przepływ danych do jego widzów. To porozumienie stanowi precedens dla sytuacji, w których dostawca usług internetowych żąda dodatkowych opłat od firm w zamian za niezakłócone działanie ich platform sieciowych. Por. J. Marczuk, *Kto chce pociągać za kable*, „Bloomberg Businessweek Polska” 2014, nr 15; T.N. Narechania, *Network Nepotism and the Market for Content Delivery*, „Stanford Law Review” 2014, Vol. 67, No. 27, http://www.stanfordlawreview.org/sites/default/files/online/articles/67_Stan_L_Rev_Online_27_Narechania.pdf, [16.02.2015]; *Verizon v. FCC. D.C. Circuit Holds that Federal Communications Commission Violated Communications Act in Adopting Open Internet Rules*, „Harvard Law Review” 2014, Vol. 128, No. 2, s. 2567–2574, http://cdn.harvardlawreview.org/wp-content/uploads/2014/06/vol127_verizon_v_FCC.pdf, [16.02.2015].

¹⁶ Por. G. Sartor, M.V. de Azevedo Cunha, *The Italian Google-Case: Privacy, Freedom of Speech and Responsibility of Providers for User-Generated Contents*, „European Journal of Law and Technology” 2010, Vol. 18, No. 4, s. 356–378, <http://dx.doi.org/10.1093/ijlit/eaq010>; F. Gerry, N. Berova, *The Rule of Law Online: Treating Data Like the Sale of Goods: Lessons for the Internet from OECD and CISG and Sacking Google as the Regulator*, „Computer Law & Security Review” 2014, Vol. 30, No. 5, s. 465–481, <http://dx.doi.org/10.1016/j.clsr.2014.07.005>; A. Tamo, D. George, *Oblivion, Erasure and Forgetting in the Digital Age*, „Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law” 2014, Vol. 5, No. 2, s. 71–87, <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-5-2-2014/3997>, [16.02.2015]; *Google Spain SL v. Agencia Española de Protección de Datos. Court of Justice of the European Union Creates Presumption that Google Must Remove Links to Personal Data upon Request*, „Harvard Law Review” 2014, Vol. 128, No. 2, <http://harvardlawreview.org/2014/12/google-spain-sl-v-agencia-espanola-de-proteccion-de-datos/>, [16.02.2015].

¹⁷ Por. A. Mantelero, *The Future of Consumer Data Protection in the E.U. Re-thinking the „Notice and Consent” Paradigm in the New Era of Predictive Analytics*, „Computer Law & Security Review” 2014, Vol. 30, No. 6, s. 643–660, <http://dx.doi.org/10.1016/j.clsr.2014.09.004>; R. Kemp, *Legal Aspects of Managing Big Data*, „Computer Law & Security Review” 2014, Vol. 30, No. 5, s. 482–491, <http://dx.doi.org/10.1016/j.clsr.2014.07.006>; S. Saxby, *Identity crisis: Global Challenges of Identity Protection in a Networked World*, „Computer Law & Security Review” 2014, Vol. 30, No. 6, s. 617–632, <http://dx.doi.org/10.1016/j.clsr.2014.09.001>.

troli ze strony właściwych organów władzy publicznej. Substytutem regulacji w tej dziedzinie powinny być w pewnej mierze rozwiązania technologiczne. W dobie urządzeń mobilnych i braku harmonizacji prawa krajowego w ramach UE mogą się ujawniać problemy dotyczące korzystania np. z Google Apps w innym kraju niż kraj pochodzenia użytkownika¹⁸. Oczywiście wprowadzenie formalnych zakazów lub nakazów i ich egzekwowanie jest możliwe, w szczególności wobec tzw. pierwotnych naruszcycieli (*primary infringers*), np. serwisów *filesharing* lub *sharehosting* (*peer-to-peer*), regulacje takie nie powinny jednak utrudniać czy blokować istoty modelu biznesowego wyszukiwarek internetowych¹⁹.

Interesujące jest wzajemne oddziaływanie europejskiego systemu ochrony danych osobowych i dwóch usług Google: reklamy opartej na zainteresowaniach internautów oraz Google Street View. Ocenie podlegają przede wszystkim: stosowanie dyrektywy o ochronie danych osobowych, kwestie jurysdykcyjne, zasady odnoszące się do jakości danych oraz zgodności z prawem celu przetwarzania danych, a wreszcie zasady przejrzystości w związku z prawami podmiotów do ochrony prywatności. Nie wszystkie aspekty tych usług są łatwe do pogodzenia z wymogami dyrektywy²⁰. Sądy ingerują również w sytuacji opublikowania w serwisie WWW materiałów poufnych (*Frag den Staat*)²¹ oraz naruszania ogólnych warunków umów, np. w projekcie Friend-Finder, w przypadku którego zakazano szukania przyjaciół poprzez mailing do osób niezarejestrowanych w serwisie Facebook²².

Prawa autorskie do kopii analogowych i cyfrowych

Sąd w USA odrzucił kolejny pozew zrzeszeń autorów i wydawców²³ w sprawie Google Books i po raz pierwszy potwierdził *expressis verbis*, że skanowanie utworów chronionych prawem autorskim i udostępnianie ich fragmentów (*snippets*) po to, by opracować stosowny indeks dla wyszukiwarki, nie jest sprzeczne z zasadą uczciwego korzystania (*faire use*) i tym samym nie stanowi naruszenia praw autorskich. Google ma także prawo stworzyć bibliotekę, która umożliwi pobranie całej treści (pełnego tekstu) przez użytkownika. Orzeczenie sądu nie rozstrzyga, czy pełne teksty w formule *open access* będą udostępniane za opłatą czy nieodpłatnie. Mogą tu pojawić się różne rodzaje dostępu i uzgodnień z podmiotami praw autorskich. Samo stworzenie indeksu wyszukiwarki sąd uznał jednak za duży wkład Google w ułatwienie dostępu do edukacji, wiedzy i kultury²⁴.

Powstaje pytanie, czy autorzy książek w formie cyfrowej nie będą mieć poczucia, że naruszane są ich prawa, jeżeli ich prace prezentowane będą wraz z niechcianymi lub nieoczekiwanymi materiałami innych firm, a zwłaszcza reklamami. Umowa Google Books pokazuje pewną wrażliwość twórców w tej dziedzinie, która wymaga od obu stron ostrożności, negocjacji i dobrej woli, skoro prace chronione prawem autorskim są umieszczane w cyfrowych kanałach dystrybucji²⁵. Sprawa Viacom przeciwko YouTube najbardziej dobitnie pokazuje wojnę o prawa autorskie w internecie²⁶. Spór zaczął się w roku 2007, kiedy grupa Viacom pozwała Google i YouTube za publikację chronionych

¹⁸ Por. A. Knight, N. Gleeson, I. Walden, 'It's a Jungle out There?': *Cloud computing, Standards and the Law*, „European Journal of Law and Technology” 2014, Vol. 5, No. 2, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2441182>; A. Avramen, P. Tamadon, *Internet Innovations: Exploring New Horizons*, „European Journal of Law and Technology” 2014, Vol. 5, No. 2; A.R. Lodder, *When 'there' can be everywhere: On the cross-border use of WhatsApp, Pandora, and Grindr*, „European Journal of Law and Technology” 2014, Vol. 5, No. 2.

¹⁹ Por. *Google Spain vs. Spanish Data Protection Agency*, ECJ C-131/12.

²⁰ Por. B. van der Sloot, F.J. Zuiderveen Borgesius, *Google's Dead End, or: on Street View and the Right to Data Protection. An Analysis of Google Street View's Compatibility with EU Data Protection Law*, „Computer Law Review International” 2012, Vol. 13, No. 4, s. 103–109, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2012-103>.

²¹ Por. <https://fragdenstaat.de/files/foi/23534/1BvL1963MikrozensusenFinalFinal.pdf>; *Cease and desist by the German government for publishing a document received under FOI law*, <http://blog.fragdenstaat.de/post/74158554995/cease-and-desist-by-the-german-government-for/>, [16.02.2014].

²² Por. Schneider A., *Modchips für Konsolen können legal sein, Fragdenstaat-Abmahnung, Friend-Finder-Urteil*, 2014, <http://irights.info/artikel/modchips-fuer-konsolen-koennen-legal-sein-fragdenstaat-abmahnung-friend-finder-urteil/21360/>, [16.02.2014].

²³ *The Authors Guild v. Google*, 17 U.S.C. && 106 (1), (3), (5), 107.

²⁴ Por. *Google Books-Projekt als „faire use” urheberrechtlich zulässig*, „Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil” 2014, Nr. 1, s. 69–73.

²⁵ Por. A. Lopez-Tarruella, *Google and the Law. Empirical Approaches to Legal Aspects of Knowledge-Economy Business Models*, Springer-Verlag, Berlin–Heidelberg 2012; A.D. Luch, S.E. Schulz, *Die digitale Dimension der Grundrechte. Die Bedeutung der speziellen Grundrechte im Internet*, „Multimedia und Recht” 2013, Nr. 2, s. 88–93; A. Tiffe, *Social Media, Musik-Downloads, Cloud Computing und „Beratungsklau” – wo werden die Herausforderungen im Verbraucherschutz in Zukunft liegen?*, „Verbraucher und Recht” 2013, Nr. 5, s. 161.

²⁶ Użytkownicy mogą bowiem coraz szybciej, łatwiej i prawie anonimowo naruszać prawa autorskie, a posiadacze tych praw próbują je rygorystycznie egzekwować. Równocześnie powstaje nagła konieczność zapewnienia enklaw bezpieczeństwa (*safe harbours*) dla takich operatorów jak YouTube, w przeciwnym razie prowadzenie biznesu w tej dziedzinie będzie obciążone zbyt dużym ryzykiem. Por. M. Mizielińska-Chmielewska, *Nowy model konsumpcji treści telewizyjnych – użytkownik zdobywa przewagę nad oferentem telewizji*, „Studia i Materiały. Wydział Zarządzania UW” 2012, nr 1–2, s. 140–151; M. Latusek, T. Zalega, *Trendy w konsumpcji na rynku książki elektronicznej*, „Studia i Materiały. Wydział Zarządzania UW” 2012, nr 1–2, s. 152–166; M. Sikorski, *Usługi on-line. Jakość, interakcje, satysfakcja klienta*, Wyd. WPJSTK, Warszawa 2013.

prawem autorskich treści będących własnością tej firmy. Trzy lata później sąd oddalił pozew Viacomu, stwierdzając, iż YouTube nie może brać pełnej odpowiedzialności za treści umieszczane przez internautów na łamach serwisu, tym bardziej, że natychmiast usuwa materiały zgłoszone jako nielegalne. Amerykański concern odwołał się od tej decyzji sądu i – co ciekawe – w 2012 roku wygrał rozprawę apelacyjną. Znużone walką firmy podpisały porozumienia oficjalnie kończące ich wzajemny konflikt. Umowa ma charakter wyłącznie formalny i nie obejmuje żadnych zobowiązań natury finansowej – obie strony doszły do wniosku, że kontynuowanie sporu się nie opłaca²⁷.

Problemy z fragmentami utworów są rozpatrywane w kontekście algorytmu wyszukiwania, który dla wygody użytkowników umożliwia wyświetlenie na liście wyników niewielkich, początkowych części tekstów (*snippets*). Podobnie było w przypadku dzwonek do telefonów czy napisów do filmów, a ostatnio – dzielenia się elementami większego kontentu w serwisach typu *filesharing* (*peer-to-peer*). W tym ostatnim przypadku potraktowanie fragmentu (*chunk*) jako dzieła chronionego prawem autorskim jest sporne. W szczególności w centrum dyskusji znalazła się kwestia, jak obszerny fragment utworu powinien podlegać ochronie (np. ile taktów piosenki czy ile wyrazów, zdań lub akapitów tekstu)²⁸. Google korzysta z wolnego i otwartego oprogramowania (*free and open source software* – FOSS). Wydaje się, że firma często używa go w celach strategicznych (Android i Google Chromium), by zaszkodzić konkurentom. Może świadczyć o tym sprawa Oracle America przeciwko Google²⁹.

Firma Google istnieje głównie dzięki świadczeniu usług *cloud computing*. Dostęp do usług w chmurze jest regulowany zarówno przez charakterystykę techniczną interfejsu oferowanego przez dostawcę (API – *Application Programming Interface*), jak i regulamin eksploatacji.

Dostawcy usług *cloud computing*, jak np. Google, wdrażają zasady i warunki dostępu do swoich usług w chmurze chronionych zamkniętym API, co budzi wątpliwości regulacyjne. Problemy mogą się pogłębiać ze względu na fakt, że systemy prawa cywilnego USA

i krajów UE nie są identyczne – negocjowanie, zawieranie i wykonywanie umów musi więc uwzględniać różnice między prawem kontynentalnym (*statutory law*) i prawem amerykańskim (*case law*). W prawie kontynentalnym (np. krajów niemieckojęzycznych) przywiązuje się dużą wagę do ograniczeń kontraktów wynikających z tzw. ogólnych warunków umów (wzorców umownych), jeśli postanowienia umowy nie zostały indywidualnie wynegocjowane³⁰.

Krajowe prawo kontraktowe, odmienne w poszczególnych państwach członkowskich UE, może utrudniać np. oferowanie muzyki w chmurze. Komplikacja może polegać na tym, że w świetle prawa krajowego licencjonowanie w chmurze będzie traktowane jako odrębne, nowe pole eksploatacji. Przy takiej interpretacji umowy i licencji dotyczące transferu praw autorskich mogą zostać uznane za nieważne i pod znakiem zapytania stanie postulat dogodnego dla użytkowników, jednolitego licencjonowania utworów w całej UE w jednym miejscu (*one-stop-shop*). Problem jest istotny, gdyż wraz z „uchmurowieniem” internetu (*cloudification*) także znaczna część muzyki jest użytkowana w ten sposób. Istotne znaczenie mają zasady wyboru prawa właściwego, a także jurysdykcji w zakresie rozstrzygania konfliktu interesów i sporów sądowych, w szczególności dotyczących naruszeń praw własności intelektualnej w internecie³¹.

Jedną z usług świadczonych w chmurze jest agregacja newsów, która napotyka opór ze strony wydawców. Ma ona jednak znaczenie szersze, wykraczające poza zakres interesów chronionych przez prawo autorskie. Powstaje pytanie o prawnoautorskie konsekwencje agregacji wiadomości, a konkretnie działalności serwisu Google News, i ocenę obecnych rozwiązań ustawowych z uwzględnieniem gospodarczego, społecznego i kulturowego znaczenia usług agregacji w zakresie dostępu do informacji i wiedzy. Z punktu widzenia prawa dyskutowane są także inne elementy działalności firmy Google, takie jak Google Images (wyszukiwarka zdjęć) oraz Google Cache (repozytorium pamięci podręcznej stron internetowych i innych dokumentów, które Google przechowuje i wykorzystuje po to, aby budować swój indeks)³².

²⁷ Por. *Google dogadano się z Viacomem w sprawie YouTube'a*, 2014, <http://tech.wp.pl/kat,130036,title,Google-dogadalo-sie-z-Viacomem-w-sprawie-YouTubea,wid,16482499,wiadomosc.html?ticaid=114333>, [16.02.2015].

²⁸ Por. J. Heckmann, A. Nordmeyer, *Pars pro toto: Verletzung des Urheberrechtsgesetzes durch das öffentliche Zugänglichmachen von Deteifragmenten („Chunks“) in Peer-to-Peer Tauchbörsen? Wann sich der Anschlussinhaber mit Hinweis auf „Chunks“ verteidigen kann*, „Computer und Recht“ 2014, Vol. 30, No. 1, s. 41–43, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cr-2014-41>.

²⁹ Por. D. Dilger, *Oracle Wins Key Reversal in Java Copyright Case Against Google's Android*, 2014, <http://appleinsider.com/articles/14/05/09/oracle-wins-key-reversal-in-java-copyright-case-against-googles-android>, [16.02.2015].

³⁰ Por. M. Witzel, *Legal Challenges For US Based IT-Providers Entering the DACH-Market. On the Significant Differences Between Germany, Austria and Switzerland for US IT-Providers Targeting German Speaking Countries*, „Computer Law Review International” 2012, Vol. 13, No. 1, s. 19–26, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2012-19>; U. Bäumer, P. Mara, H. Meeker, *IT Outsourcing and Offshoring. A Comparative Legal Analysis Under UK, Indian and German Law*, „Computer Law Review International” 2012, Vol. 13, No. 1, s. 9–19, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2012-9>.

³¹ Por. T. Chiou, *Music Licensing in the Cloud: The Greek Experience*, „Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil” 2014, Nr. 3, s. 228–236.

³² Jest to w istocie cecha algorytmu Google Web Search, który dostarcza odnośniki do tych utworów, dzięki czemu użytkownicy mogą uzyskać szybki i bezpośredni dostęp do szukanej oryginalnej strony internetowej. Należy również przypomnieć orzeczenia ETS w trzech sprawach dotyczących Google AdWords (Google France z 2010 r.), które dały zielone światło do dalszego rozwoju polityki Google w zakresie używania znaków towarowych chronionych jako słowa kluczowe.

Wpływ nowych technologii na ochronę praw własności...

W wyniku rozwoju internetu oprogramowanie, muzyka, teksty czy filmy są coraz częściej przesyłane w formie cyfrowej. Korzystanie z utworów jest regulowane umownie – niezależnie od formy przekazu treści (cyfrowej czy analogowej). Jest to z reguły umowa sprzedaży lub czasowego korzystania (licencja). Pole swobody użytkowników w dalszym korzystaniu z dzieła wygląda jednak inaczej w przypadku kopii cyfrowej i analogowej.

Legalnie zakupiony analogowy egzemplarz utworu (np. książki) można przekazywać dalej, np. pożyczać innym czytelnikom, tymczasem w przypadku kopii cyfrowej nie jest to dozwolone. Analogowy egzemplarz jest w sensie prawnym towarem, a kopia cyfrowa – usługą (*software-as-a-service*). Podobnie w tradycyjnej bibliotece można na własny użytek skserować np. artykuł z czasopisma. W internecie natomiast, by skorzystać z tego samego prawa ustawowego do stworzenia kopii na własny użytek, trzeba najpierw zapłacić. W świetle prawa panuje zatem dyskryminacja – użytkownik kopii cyfrowej danego utworu ma mniej praw niż użytkownik kopii analogowej.

Nowy trend zaznaczył się w orzeczeniu w sprawie UsedSoft, która dotyczyła odsprzedaży używanego oprogramowania. Autor oprogramowania nie może sprzeciwić się odsprzedaży swych „używanych” licencji umożliwiających korzystanie z jego pobranych z internetu programów. Wyłączne prawo do rozpowszechniania kopii programu komputerowego objętej taką licencją zostaje wyczerpane wraz z jej pierwszą sprzedażą. Zasada wyczerpania prawa do rozpowszechniania ma zastosowanie nie tylko wtedy, gdy podmiot praw autorskich wprowadza do obrotu kopie oprogramowania znajdujące się na nośniku materialnym (płyce CD-ROM czy DVD), lecz również wtedy, gdy rozpowszechnia je on poprzez umożliwienie pobrania tych kopii ze swej strony internetowej³³. Jeśli bowiem podmiot praw autorskich udostępnia swojemu klientowi kopię – niezależnie od tego, czy jest to kopia materialna czy niematerialna – zawierając z nim jednocześnie przewidującą zapłatę umowę licencyjną, przyznającą bezterminowe prawo do korzystania z tej kopii, podmiot ten sprzedaje tę kopię

klientowi i wyczerpuje w ten sposób swoje wyłączne prawo do rozpowszechniania. Transakcja taka wiąże się bowiem z przeniesieniem prawa własności tej kopii. Nawet jeśli umowa licencyjna zakazuje dalszego zbywania, podmiot prawa autorskiego nie może już sprzeciwić się odsprzedaży tej kopii.

Kwestia wyczerpania prawa była również rozważana przez Trybunał w odniesieniu do usług, jednak z odmiennym skutkiem. W sprawie Coditel No. 1 (C-52/79), dotyczącej problemu retransmisji filmu przez telewizję inną niż ta, w stosunku do której została udzielona zgoda podmiotu uprawnionego, Trybunał uznał, że nadanie filmu stanowi odrębną kategorię ekonomiczną od np. sprzedaży filmu na kasecie wideo. Przy nadaniu filmu istotna dla uprawnionego jest możliwość czerpania powtarzalnych korzyści z wyrażania kolejnych zgód na nadanie filmu. Stanowi to istotę ekonomiczną tego pola eksploatacji i w związku z tym uprawniony może sprzeciwić się nadaniom przez stacje telewizyjne, które nie otrzymały jego zgody. Można się domyślać, że między innymi ta sprawa stała się podstawą uznania, że prawo do wyczerpania nie dotyczy korzystania z praw autorskich w formie usług³⁴.

Orzeczenie w sprawie Oracle przeciwko UsedSoft budzi liczne spory z punktu widzenia rekonfiguracji praw i interesów użytkowników oraz dostawców oprogramowania. Podkreślenia wymaga natomiast negatywny wpływ tego orzeczenia na sektor twórców oprogramowania i rynek software'u, a także jego niespójność z niektórymi normami prawnymi (Software Directive, Information Society Directive, WIPO Copyright Treaty). Licencjodawca nie kupuje bowiem egzemplarza dzieła, lecz licencję, a więc bez stosownego upoważnienia w zasadzie nie może jej przekazywać dalej, jak orzeczono w USA w podobnej sprawie – Vernon przeciwko Autodesk. W orzecznictwie zaznacza się wszelako tendencja do równego traktowania całościowej puli praw do kopii zarówno analogowej, jak i cyfrowej³⁵.

Powstaje pytanie, czy gra komputerowa to raczej software czy utwór literacki? A może jedno i drugie? Niejasności w tej kwestii obrazuje sprawa tzw.

³³ ETS wydał wyrok w sprawie C-128/11 (UsedSoft GmbH vs. Oracle Int. Corp.). Trybunał dokonał wykładni m.in. art. 4 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/24/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych. Uznał, że należy jej dokonywać w taki sposób, że *prawo do rozpowszechniania kopii programu komputerowego zostaje wyczerpane, jeśli podmiot praw autorskich, który zezwolił, choćby i nieodpłatnie, na pobranie tej kopii z Internetu na nośnik danych, również przyznał, w zamian za zapłatę ceny mającej umożliwić mu uzyskanie wynagrodzenia odpowiadającego wartości gospodarczej kopii dzieła, którego jest on właścicielem, prawo do nieograniczonego w czasie korzystania z tej kopii*. Por. P. Wąglowski, *Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-128/11 – wyczerpanie prawa do cyfrowej kopii programu komputerowego*, 2014, <http://prawo.vagla.pl/node/9813>, [11.02.2015].

³⁴ Reguła określona w sprawie Coditel No. 1 została wszakże podważona w sprawie Karen Murphy (C-403/08 oraz C-429/08). Rozważano w niej problem ograniczeń terytorialnych transmisji meczów Premier League. Trybunał stwierdził, że korzystanie z własności intelektualnej na wspólnym rynku nie pozwala na żądanie najwyższej możliwej zapłaty, ale tylko zapłaty stosownej, i ograniczenie to ma zastosowanie także do sposobów wykorzystania tych praw, które przyjmują formę usług. Por. P. Lipski, *Wyrok w sprawie UsedSoft*, 2012, <http://ipwsi.pl/wpis/40>, *Wyrok w sprawie Usedsoft .html*, [11.02.2015].

³⁵ Por. T. Vinje, V. Mårland, A. Gärtner, *Software Licensing After Oracle v. UsedSoft. Implications of Oracle v. UsedSoft (C-128/11) for European Copyright Law*, „Computer Law Review International” 2012, Vol. 13, No. 4, s. 97–102, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2012-97>; P. Hoppen, *Technische Schutzmaßnahmen bei Software. Verfahren zur Kontrolle der unberechtigten Nutzung*, „Computer und Recht” 2013, Vol. 29, No. 1, s. 9–16, <http://dx.doi.org/10.1515/cr.2013.29.1.9>.

modchips, czyli mikroprocesorów, które umożliwiają szersze korzystanie z konsol do gier niż to zamierzali ich wytwórcy, np. przy użyciu innego, obcego oprogramowania. Rozstrzygnięcie tych sporów jest pochodną uznania, że gra komputerowa nie jest oprogramowaniem w czystej postaci, lecz raczej dziełem multimedialnym. Można więc omijać zabezpieczenia typu DRM (a substytutem systemów DRM są właśnie *modchips*), by skorzystać z dzieła na własny, niekomercyjny użytek, na co wszakże pozwala ustawa. Oprogramowanie byłoby natomiast w tym przypadku chronione silniej. ETS w sprawie PC Box/Nintendo potwierdził, że użytkownicy konsol do gier mają prawo obchodzić zabezpieczenia za pomocą obcego oprogramowania, niedopuszczonego przez producenta gry, by w ten sposób uzyskać szersze możliwości korzystania z konsol³⁶.

Korzystanie z utworów w chmurze a lokalizacja odpowiedzialności

Zamiast sprzedaży przeważnie mamy do czynienia z licencjonowaniem, którego ekonomiczne znaczenie ciągle rośnie. Rozwijają się modele e-biznesu, których istotą nie jest sprzedaż utworów, lecz ich wypożyczenie, np. w celu wysłuchania utworu w czasie rzeczywistym (*streaming*). Zakaz sprzedaży z drugiej ręki, np. używanych gier online, narusza zasadę wyczerpania prawa w drodze pierwszej sprzedaży, a nawet budzi zainteresowanie organów antymonopolowych sprawujących kontrolę w zakresie nadużywania pozycji dominującej na rynku. Sądy coraz częściej zaczynają dopuszczać omijanie zabezpieczeń technicznych w celu skorzystania z prawa do odsprzedaży gry online (por. Nintendo vs Blockbuster)³⁷.

Powstaje pytanie, kogo można obciążyć odpowiedzialnością za naruszenia praw autorskich

w internecie: pośrednika, czyli dostawcę ISP, czy osobę, która jest bezpośrednio naruszcycielem? Z jednej strony dyrektywa 31/2000 o handlu elektronicznym i jej krajowe implementacje kreują „enklawy bezpieczeństwa” (*safe harbors*) dla dostawców ISP, którzy nie ponoszą odpowiedzialności za zwykły przepływ danych (*mere conduite*), caching lub hosting. W przypadku uzyskania wiedzy o bezprawnym charakterze treści dostawca ISP powinien natomiast realizować procedurę: *notice-and-take-down*. Zgodnie ze wzorcem zawartym w amerykańskiej ustawie (Digital Millennium Copyright Act) osoba, która posiada informację o bezprawnych treściach zamieszczonych w internecie, w celu zablokowania takiej informacji może przesłać do usługodawcy tzw. wiarygodną wiadomość. W ciągu trzech dni roboczych od otrzymania takiej wiadomości usługodawca może zablokować dostęp do bezprawnych treści albo tego odmówić. Jeżeli zdecyduje się na zablokowanie, autor tych treści może złożyć do usługodawcy sprzeciw w terminie trzech dni roboczych. Po otrzymaniu sprzeciwu usługodawca ma trzy dni robocze na odblokowanie dostępu do danych lub na odmowę odblokowania³⁸. Jednolite zasady zgłaszania bezprawnych danych (np. naruszających prawa autorskie, dobra osobiste lub prywatność) i uniemożliwiania dostępu do nich, a także doprecyzowanie zasad odpowiedzialności firm świadczących usługi odesłań do linków – to najważniejsze zapisy nowelizacji Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną. Formalizacja procedury *notice-and-take-down* jest niezbędna, by ograniczyć arbitralność działań dostawców usług hostingowych. O celowości regulacji świadczą problemy związane z rozstrzygnięciem sporu z Naszą Klasą na tle żądania usunięcia fałszywego profilu danej osoby (wyrok z 15 stycznia 2010 r., sygn. akt I A Ca 1202/09)³⁹.

³⁶ W niektórych krajach traktuje się owe *modchips* tylko jako środek obchodzenia zabezpieczeń, w innych – wymaga się od nich szerszej funkcji zapobiegania naruszeniom praw autorskich. Źródłem zagrożeń sporami sądowymi może być także coraz szersza praktyka patentowania rozwiązań opartych na oprogramowaniu komputerowym, nawet w tych przypadkach, gdy chodzi o komercyjne stosowanie oprogramowania *open source*. Por. M. Schröder, *Rechtmäßigkeit von Modchips. Stellt der Vertrieb von Modchips eine Urheberrechtsverletzung dar?*, „Multimedia und Recht” 2013, Nr. 2, s. 80–82; H. Schöttle, *Der Patentleft-Effekt der GPLv3. Risiken für das Patentportfolio beim kommerziellen Einsatz von Open-Source-Software*, „Computer und Recht” 2013, Vol. 29, No. 1, s. 1–8, <http://dx.doi.org/10.1515/cr.2013.29.1.1>.

³⁷ Por. M.C. Humphrey, *Digital Domino Effect: the Erosion of First Sale Protection for Video Games and the Implications for Ownership of Copies and Phonorecords*, „Southwestern Law Review” 2013, Vol. 42, No. 3, s. 441–480; http://www.swlaw.edu/pdfs/lr/42_2humphrey.pdf, [16.02.2015]; H. Redeker, *Das Konzept der digitalen Erschöpfung – Urheberrecht für die digitale Welt. Was eigentlich übertragen wird und weitergegeben werden darf*, „Computer und Recht” 2014, Vol. 30, No. 2, s. 73–78, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cr-2014-73>; S. McIntyre, *Game Over for First Sale*, „Berkeley Technology Law Journal” 2014, Vol. 29, No. 1, s. 1–60, http://btlj.org/data/articles/29_1/0001-0060_McIntyre_060914+WEB.pdf, [16.02.2015].

³⁸ Por. P.D. Antas, „Notice and take down” – usługi hostingowe w kontekście odpowiedzialności za naruszenia osób trzecich – uwagi krytyczne do założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną, 2011, <http://www.prawoautorskie.pl/aktualnosci/id30,Notice-and-take-down-uslugi-hostingowe-w-kontekscie-odpowiedzialnosci-za-naruszenia-osob-trzecich-uwagi-krytyczne-do-zalozen-do-projektu-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-swiadczeniu-uslug-droga-elektroniczna.html>, [11.02.2015]; P. Litwiński, *Internet – zbędna procedura*, 2011, <http://prawo.rp.pl/artyku/794324.html>, [11.02.2015].

³⁹ Por. D. Kwiatkiewicz, *Odpowiedzialność dostawców usług hostingowych w świetle projektowanych zmian*, 2013, <http://www.codozasady.pl/odpowiedzialnosc-dostawcow-uslug-hostingowych-w-swietle-projektowanych-zmian>, [16.02.2015]; P. Chaber, *Zmiany w świadczeniu usług drogą elektroniczną*, 2013, http://www.pi.gov.pl/PARP/chapter_86197.asp?soid=B9AEAA44668341B9BC6ACAA1D5E19285, [16.02.2015]; *Nowelizacja ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną (USUDE) na posiedzeniu rządu*, 2013, <https://mac.gov.pl/aktualnosci/novelizacja-ustawy-o-swiadczeniu-uslug-droga-elektroniczna-usude-na-posiedzeniu-rzadu>, [16.02.2015].

Z drugiej strony w orzecznictwie wielu krajów mamy przykłady karania dostawców ISP, których usługi umożliwiły lub ułatwiły innym osobom naruszenie prawa. Na gruncie orzeczeń w sprawach Google France⁴⁰, a także L'Oréal/e-Bay⁴¹ proponuje się rozróżnić pasywną i aktywną rolę dostawcy ISP. W tym drugim przypadku prawdopodobne są zarzuty również dla dostawcy ISP, co może mieć uzasadnienie także w dyrektywie dotyczącej ochrony praw autorskich w społeczeństwie informacyjnym, wraz z tzw. Enforcement Directive, z uwagi na zarzuty łamania praw autorskich. Na gruncie orzeczenia w sprawie SABAM w polu analizy znalazły się także filtry czy inne środki zabezpieczeń przed naruszeniami, które zastosował konkretny dostawca ISP⁴². Estoński portal Delfi AS zapłacił karę za opublikowany pod jego tekstem komentarz. Sprawa odpowiedzialności portalu internetowego za cudze słowa, po bataliach sądowych w Tallinie, trafiła przed Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC), który stwierdził, że nie doszło do naruszenia wolności słowa. Czy to oznacza, że Trybunał obarcza pośredników odpowiedzialnością za komentarze autorstwa użytkowników? Czy raczej należy karać bezpośrednio sprawcę naruszenia cudzych praw? Kwestia ta pozostaje niejasna⁴³. Zgodnie z zasadą proporcjonalności postulat *notice-and-take-down* należy interpretować jako blokowanie nielegalnej treści, nie zaś całej strony WWW. Podobnie komentarze internautów ukazujące

się pod treścią artykułu nie powinny prowadzić od razu do karania operatora strony internetowej (np. za naruszenie ciszy wyborczej)⁴⁴.

Nie można natomiast wykluczyć transgranicznych pozwów o zniesławienie przeciw operatorom ISP, którzy nie dołożyli starań, aby zidentyfikować szkodliwe treści i niezwłocznie wdrożyć procedurę *notice-and-take-down*⁴⁵. W tym kontekście trwa dyskusja o systemach certyfikacji bezpieczeństwa, odpowiedzialności podmiotów certyfikujących oraz kierunkach rozwoju e-podpisów. Rozwijają się systemy certyfikacji stron WWW, nie ma jednak jednolitego europejskiego, a tym bardziej globalnego standardu w tej dziedzinie⁴⁶. Strony internetowe rodzą także zagrożenia innego rodzaju. ETS w orzeczeniu z 11 lipca 2013 roku⁴⁷ potraktował używanie domen internetowych oraz metatagów jako reklamę w rozumieniu dyrektywy o reklamie wprowadzającej w błąd oraz o reklamie porównawczej. Trybunał doszedł do wniosku, że te formy korzystania z określonych nazw (marek), podobnie jak i reklama korzystająca ze słów kluczowych (*key-word advertising*) mogą nosić znamiona reklamy porównawczej. Komentarze do tego wyroku wskazują na niejasności i niespójność między prawem o nieuczciwej (wprowadzającej w błąd) reklamie a prawem własności przemysłowej w zakresie znaków towarowych (czyli w języku marketingu – marek, które same w sobie pełnią – obok funkcji inwestycyjnej – funkcję promocyjną)⁴⁸.

⁴⁰ W tej sprawie chodziło o wyświetlanie według słów kluczowych odpowiadających zarejestrowanym znakom towarowym linków do stron konkurentów właścicieli tych znaków lub do stron, na których oferowane są podrabiane towary. Por. Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 23 marca 2010 r. Google France SARL i Google Inc. przeciwko Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08), Google France SARL przeciwko Viaticum SA i Luteciel SARL (C-237/08) i Google France SARL przeciwko Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL i innym (C-238/08), <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-236/08>, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:62008CJ0236>, [16.02.2015].

⁴¹ Sprawa L'Oréal i in. została wszczęta wskutek złożenia przez High Court of Justice of England and Wales wniosku o wydanie orzeczenia prejudycjalnego. Wniosek dotyczył wykładni art. 5 i art. 7 dyrektywy 89/104/EWG, art. 9 i art. 13 rozporządzenia nr 40/94 oraz art. 6 dyrektywy 76/768/EWG, art. 14 dyrektywy 2000/31/WE i art. 11 dyrektywy 2004/48/WE. Został złożony w przedmiocie rozpatrzenia skargi spółek z grupy L'Oréal dotyczącej ochrony znaków towarowych, których te spółki są właścicielem. Por. Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 12 lipca 2011 r. L'Oréal SA i inni przeciwko eBay International i inni (Case C-324/09), <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=pl&num=C-324/09>, [16.02.2015].

⁴² Por. G. Nolte, J. Wimmers, *Wer stört? Gedanken zur Haftung von Intermediären im Internet – von praktischen Konkordanz, richtigen Anreizen und offenen Fragen*, „Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil” 2014, Nr. 1, s. 16–27.

⁴³ Por. W. Klicki, *Ograniczenie wolności komentowania? Sprawa Delfi przeciwko Estonii*, 2013, <http://panoptykon.org/wiadomosc/ograniczenie-wolnosci-komentowania-sprawa-delfi-przeciwko-estonii>, [16.02.2015].

⁴⁴ Por. M. Maj, *Jak służba celna załatwia blokowanie treści? Ciąg dalszy ws. AntyApps.pl*, 2014, http://di.com.pl/news/49870.0,jak_sluzba_celna_zalatwia_blokowanie_tresci_Ciag_dalszy_ws_AntyAppspl-Marcin_Maj.html, [16.02.2015]; R. Cisek, 2013, *Komentarze pod artykułem prasowym w internecie to nie prasa*, http://di.com.pl/news/48755.0,Komentarze_pod_artykulem_prasowym_w_internecie_to_nie_prasa-Anna_Wasilewska-Spioch.html, [16.02.2015].

⁴⁵ Por. K. Geercken, K. Holden, M. Rath, M. Surguy, T. Stretton, *Irreconcilable Differences? Navigating Cross-Border E-Discovery. How Best to Understand and Deal with the Conflict between E-Discovery and Data Protection Principles*, „Computer Law Review International” 2013, Vol. 14, No. 2, s. 44–55, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2013-44>; S. McLean, *Overseas Website Operators Beware? – The International Reach of the UK Defamation Laws. Status Quo and Potential Changes by Pending Defamation Bill*, „Computer Law Review International” 2012, Vol. 13, No. 5, s. 141–147, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2012-141>.

⁴⁶ Por. N. Brown, *A Decentralised Approach to Online Trust Validation. Looking Behind and Beyond the Hierarchical Certification Authority Model of Trust*, „Computer Law Review International” 2013, Vol. 14, No. 1, s. 1–7, <http://dx.doi.org/10.1515/cri.2013.14.1.1>; G. Spindler, M. Rockenbach, *Die elektronische Identifizierung. Kritische Analyse des EU-Verordnungsentwurfs über elektronische Identifizierung der Vertrauensdienste*, „Multimedia und Recht” 2013, Nr. 3, s. 139–147.

⁴⁷ Case C-657/11 Belgian Electronic Sorting Technology.

⁴⁸ Por. R. Knaak, *Metatags and Keywords als vergleichende Werbung – zum EuGH-Urteil Belgian Electronic Sorting Technology*, „Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil” 2014, Nr. 3, s. 209–214.

Dzielenie się plikami a perspektywa licencji paneuropejskich

Można zauważyć, że dotychczasowe systemy *peer-to-peer* (*filesharing*) zmieniają się w systemy tzw. *sharehostingu*. Są to bazy danych, z których użytkownicy mogą korzystać w zasadzie anonimowo. Przykładem systemów typu *sharehosting* są np. Kino.to czy Megaupload, które można porównać do usług świadczonych w chmurze (*cloud computing*), umożliwiających np. korzystanie z danej usługi równocześnie przez licznych użytkowników (*dropbox*). Powstają więc nowe wyzwania w zakresie metod zwalczania naruszania praw autorskich. Odchodzi się od dotychczasowego filtrowania pewnych wyrazów na rzecz robotów (*crawlers*) przeszukujących rozproszone bazy danych zawierające linki do utworów⁴⁹. Przy tej okazji stawia się na nowo pytania o granice manualnego i automatycznego filtrowania oraz optymalnych kryteriów filtrowania, gdyż sam tytuł utworu nie wystarcza (sprawa strony www.rapidshare.de – na tle dzielenia się grą „Alone in the Dark”)⁵⁰.

Dzielenie się plikami przy braku bezpośredniej lub pośredniej transakcji finansowej, czyli w trybie niekomercyjnym, coraz częściej uznaje się za dopuszczalne. Współdzielenie plików jest społecznie i kulturowo wartościowe, a ponadto z ekonomicznego punktu widzenia sprzyja kreatywności w gospodarce opartej na wiedzy. W tym kontekście powstaje problem wykorzystania synergii między dzieleniem się plikami a kreatywnością wzbogacającą społeczeństwo i przynoszącą korzyści dla gospodarki, nauki i kultury⁵¹.

W świecie cyfrowym, a zwłaszcza na platformach w chmurze, kluczowe jest zapewnienie elastyczności

podejścia do ochrony praw autorskich. Istotny jest charakter wkładu użytkownika do treści, cel dzielenia się utworami, a także krąg osób, którym treści można udostępnić (np. w serwisach społecznościowych jest to często tylko krąg znajomych użytkownika). Z punktu widzenia oceny takich spraw przez sądy może mieć znaczenie mieszanie różnych form kontentu za zgodą pierwotnego autora, a cytaty, adaptacje czy remiksy trzeba odróżniać od korzystania z linków i kopiowania utworów na własny, osobisty użytek, do czego zgoda autora nie jest wymagana.

Należy mieć na uwadze, że zakres prawa do adaptowania przez użytkowników utworów chronionych prawem autorskim – na zasadzie *user generated content* – jest różny w poszczególnych krajach. Z perspektywy ewaluacji prawnej w przypadkach sporów istotne mogą być: cel przeróbki, nowy wyraz artystyczny, uwzględnienie nowej wiedzy itp., a nie proste przedstawienie elementów dzieła.

Ekonomiczna analiza praw własności intelektualnej w społeczeństwie informacyjnym musi brać pod uwagę pluralizm interesów, a więc nie tylko korzyści autorów czy wydawców, ale także właścicieli platform *cloud computing*, użytkowników oraz rozwój – w interesie publicznym – otwartego modelu nauki, edukacji, kultury. Organy stosujące prawo powinny w tej dziedzinie uwzględnić rozwój nowych, powszechnych form komunikacji, np. łączności mobilnej, serwisów społecznościowych i nowych form kontroli korzystania z utworów przez internautów.

Technologia ICT, a nie tylko prawo pozytywne, wywiera często znaczny wpływ na zakres, kierunki i rygoryzm czy ekonomiczny sens ochrony praw autorskich⁵². W tym kontekście można zwrócić uwa-

⁴⁹ Kryteria filtrowania nie powinny bowiem prowadzić do nadmiaru kwestionowanych treści, z których pewna część jest legalna. Nie powinny one też nadmiernie obciążać operatorów kosztami, które podważają rację bytu ich modelu biznesowego. Dyskusja obejmuje również pojęcie linków i framingów. Chodzi o to, kto w istocie powinien być odpowiedzialny za publiczne udostępnianie danego utworu w sieci: ten, kto linkuje, czy ten, kto z niego korzysta. Por. M. Rössel, *Filterpflichten in Cloud. Vom Wortfilter der Sharehoster zum Crawler für Linkportale*, „Computer und Recht” 2013, Vol. 29, No. 4, s. 229, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cr-2013-229>; A. Conrad, *Kuck' mal, wer da spricht: Zum Nutzer des Rechts der öffentlichen Zugänglichmachung anlässlich von Links und Frames*, „Computer und Recht” 2013, Vol. 29, No. 5, s. 305–318, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cr-2013-305>.

⁵⁰ Por. *Liability of One-Click Hosting Providers for Users' Copyright Infringements under German Law*, 2013, <http://www.osborneclarke.com/connected-insights/publications/liability-one-click-hosting-providers-users-copyright-infringements-under-german-law/#sthash.lncqnLz0.dpuf>, [16.02.2015].

⁵¹ W tym celu proponuje się empiryczne badanie popularności poszczególnych utworów – w zależności od warunków ich dostępności. Powstaje pytanie, w jakim stopniu uwaga społeczności sieciowej koncentruje się na ograniczonym zestawie utworów, a w jakim rozciąga się ona na ich szersze spektrum. Dane na temat wykorzystywania współdzielonych plików muszą być monitorowane, by korzyści z tego tytułu można było oceniać jako uczciwe lub nieuczciwe. Por. P. Aigrain, *Dzielenie się. Kultura i gospodarka epoki Internetu*, Fundacja Nowoczesna Polska, Warszawa 2011, <http://nowoczesnapolska.org.pl/wp-content/uploads/2012/02/aigrain-dzielenie-sie.pdf>, [16.02.2015].

⁵² Por. M. Senftleben, *Breaking Space for Cloud-Based Business Models*, „Journal for Intellectual Property, Information Law and Electronic Commerce” 2013, Vol. 4, No. 2, s. 87–103, <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-4-2-2013/3743/senftleben.pdf>, [16.02.2015]; O. Braha, T. Syed, *Beyond Efficiency: Consequence-Sensitive Theories of Copyright*, „Berkeley Technology Law Journal” 2014, Vol. 29, s. 229–316, http://btjl.org/data/articles/29_1/0229-0316_BrahaSyed_060914+WEB.pdf, [16.02.2015]; G.A. Rub, *Stronger than Kryptonite? Inalienable Profit-Sharing Schemes in Copyright Law*, „Harvard Journal of Law & Technology” 2013, Vol. 27, No. 1, s. 49–133, <http://jolt.law.harvard.edu/articles/pdf/v27/27HarvJLTech49.pdf>, [16.02.2015]; H. Surden, *Technological Cost as Law in Intellectual Property*, „Harvard Journal of Law & Technology” 2013, Vol. 27, No. 1, s. 137–193, <http://jolt.law.harvard.edu/articles/pdf/v27/27HarvJLTech135.pdf>, [16.02.2015]; Y. Lev-Aretz, *Copyright Lawmaking and Public Choice: From Legislative Battles to Private Ordering*, „Harvard Journal of Law & Technology” 2013, Vol. 27, No. 1, s. 203–256, <http://jolt.law.harvard.edu/articles/pdf/v27/27HarvJLTech203.pdf>, [16.02.2015].

gę na orzeczenie⁵³ w świetle którego przejściowe zapamiętanie treści na ekranie komputera w trakcie surfowania w internecie mieści się w zwolnieniach ustawowych, nie wymaga więc ani zgody autora, ani nabycia licencji⁵⁴. Co do zasady – streaming polega na słuchaniu utworów w czasie rzeczywistym, z wykorzystaniem tylko pamięci podręcznej (bez trwałej kopii). Mimo to rozwija się fala ostrzeżeń o odpowiedzialności za naruszanie praw autorskich kierowanych przez kancelarie prawne do internautów.

Na gruncie dyrektywy o ochronie praw autorskich w społeczeństwie informacyjnym streaming nie wymaga zgody autora i mieści się w grupie zwolnień ustawowych, chociaż przy obecnym stanie rozwoju technologii nie można wykluczyć ponownego skorzystania z danego dzieła. Na szczęście rynek rozwija się w kierunku kooperacji i uzgodnień z wydawcami reprezentującymi twórców, np. znana platforma muzyczna Soundcloud (podobnie jak YouTube) zawiera ugody z Sony, Warner czy Universal Pictures i dopuszcza bezpośrednie kontrolowanie przez nie korzystania z utworów przez użytkowników, włącznie z usuwaniem utworów o wątpliwym pochodzeniu, a nawet blokowaniem kont użytkowników⁵⁵.

Rozwój nowych technologii nie wszystkich prowadzi do przekonania, że potrzebne jest bardziej elastyczne podejście do ochrony praw autorskich. Wprost przeciwnie, niektórzy z faktu, iż nowoczesne technologie upowszechniają się, stają się tańsze i że następuje redukcja kosztów transakcyjnych, wyprowadzają argumentację o konieczności ograniczenia zwolnień ustawowych oraz stworzenia bardziej restrykcyjnych systemów

ochrony, przekraczających granice poszczególnych krajów (np. w drodze odpowiedniego przekształcenia obecnie działających organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi). Zamiast dotychczas akcentowanej inspiracji płynącej z amerykańskiej doktryny *fair use* mielibyśmy do czynienia z uzgodnieniami kontraktowymi z właścicielami praw autorskich (*agreed use*). Byłaby to więc elastyczność poddana sile rynkowej kluczowych interesariuszy.

Ze względu na mankamenty istniejących systemów DRM (TPM) wiele uwagi poświęca się również rozwiązaniom zryczałtowanym, opartym na opłatach za szerokopasmowy dostęp do internetu (*Copytax, Content Flate Rate, Voluntary Collective Licensing*)⁵⁶. Przeważa jednak pogląd, że w obliczu rozwoju internetu nadmierny rygoryzm penalizacji – karanie pośredników czy użytkowników – prowadzi w ślepy załek. Należy raczej poszukiwać możliwości ostrożnej legalizacji pewnych praktyk, których eliminacja nie jest możliwa, w taki sposób, by spełniać zarazem dwa warunki: nie niszczyć motywacji twórców i nie hamować dzielenia się wiedzą⁵⁷. Podobne poglądy wyrażają czołowi eksperci z dziedziny prawa autorskiego w Polsce i na świecie⁵⁸.

W dniu 20 lutego 2014 r. Rada Unii Europejskiej przyjęła nową dyrektywę w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych na potrzeby ich wykorzystania na internetowym polu eksploatacji na jednolitym rynku UE⁵⁹. Komisja stwierdziła, że usługi zbiorowego zarządzania prawami autorskimi są

⁵³ Case C-360/13 Solmecke, <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-360/13>. Por. też: *ECJ: Creating Cached Copies Does not Infringe Copyright Law*, 2014, <https://www.wbs-law.de/eng/copyright-eng/ecj-creating-cached-copies-infringe-copyright-law-53556>, [16.02.2015].

⁵⁴ Por. D. Bittmann, *EuGH: Websurfen durch Urheberrechtsausnahme gedeckt*, „Multimedia und Recht” 2014, Nr. 7, <http://rsw.beck.de/cms/?toc=mmr.root&docid=359775>, [16.02.2015].

⁵⁵ Por. G. Spindler, *Bei Streaming handelt es sich um keine Urheberrechtsverletzung (Streaming-Abmahnungen)*, 2013, <http://irights.info/artikel/gerald-spindler-bei-streaming-handelt-es-sich-um-keine-urheberrechtsverletzung/20350>, [16.02.2015]; H. Steinhau, *Soundcloud verärgert mit Sperrungen und Kurswechsel seine Nutzer (Musik – Plattformen)*, 2014, <http://irights.info/artikel/soundcloud-veraergert-mit-sperrungen-und-kurswechsel-seine-nutzer/23669#more-23669>, [16.02.2015].

⁵⁶ Por. G.R. Barker, *Agreed Use and Fair Use: The Economic Effects of Faire Use and Other Copyright Exceptions*, 2013 Annual Congress of the Society for Economic Research on Copyright Issues (SERCI), conference proceedings, Paris, 09.07.2013, <http://www.serci.org/2013/Barker.pdf>, [16.02.2015]; Ch. Handke, J.P. Quintais, B. Balazs, *The Economics of Copyright Compensation Schemes for Digital Use*, 2013 Annual Congress of the Society for Economic Research on Copyright Issues (SERCI), conference proceedings, Paris, 09.07.2013, <http://www.serci.org/2013/Handke.pdf>, [16.02.2015]; A. Baratsits, *Copyright in the Digital Age – Exceptions and Limitations to Copyright and Their Impact of Free Access to Information. An Analysis of the Implementation of Art. 6 (4) Information Directive and Its Impact on Limiting the Copyright Protection in Czech Republic and Austria*, Johannes Kepler University Linz, Linz 2005, <http://www.rechtsprobleme.at/doks/baratsits-copyright-digital-age.pdf>, [16.02.2015].

⁵⁷ Por. Ch. Geiger, *Challenges for the Enforcement of Copyright in the Online World: Time for a New Approach*, Max Planck Institute for Innovation & Competition Research Paper No. 14-01, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2382603, [16.02.2015].

⁵⁸ Nowelizacja powinna być związana z rozwojem technologii oraz społeczeństwa informacyjnego. Efektem zmiany przepisów ma być zwiększenie dostępu do treści w sieci oraz ułatwienie indywidualnym użytkownikom korzystania z tych treści. Nowe regulacje nie powinny jednak prowadzić do zaburzenia mechanizmów gospodarczych czy utrudniać prowadzenia działalności związanej z dystrybucją treści w internecie. Por. *Profesorowie prawa przygotowują raport o stanie prawa autorskiego w Polsce*, 2012, <http://www.prawoautorskie.gov.pl/pages/posts/profesorowie-prawa-przygotuja-raport-o-stanie-prawa-autorskiego-w-polsce-27.php?searchresult=1&sstring=profesor%C3%B3w+prawa>, [16.02.2015]; N. Suzor, *Free Riding...*, dz.cyt.

⁵⁹ Wniosek Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych na potrzeby ich wykorzystania na internetowym polu eksploatacji na rynku wewnętrznym, COM(2012) 372 final 2012/0180 (COD), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0372:FIN:PL:PDF>, [16.02.2015].

zliberalizowane zgodnie z artykułem 16 dyrektywy usługowej z 2006 roku. Jednak w ciągu tygodnia po przyjęciu nowej dyrektywy pogląd ten został odrzucony przez Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku w sprawie OSA⁶⁰. Powstaje zatem pytanie o związek między zasadą swobodnego przepływu usług a krajowymi regulacjami sektorowymi. Należy zbadać, w jakim stopniu zasada swobodnego przepływu usług i regulacje krajowe obejmujące problemy zbiorowego zarządzania prawami autorskimi mogą być lepiej koordynowane w przyszłości⁶¹.

Dyrektywa ma usprawnić proces udzielania obejmujących różne terytoria licencji na korzystanie w internecie z utworów muzycznych chronionych prawem autorskim. Zakłada ona także wprowadzenie dodatkowych warunków, które będą musiały spełnić organizacje chcące udzielać wieloterytorialnych (pan-europejskich) licencji na korzystanie z muzyki online. Dyrektywa odnosi się pośrednio do jednej z istotnych kwestii, tj. problemu niekomercyjnej wymiany plików w internecie (*filesharing*). Efektywne i przejrzyste zbiorowe zarządzanie jest podstawą wielu (jeżeli nie wszystkich) proponowanych modeli uregulowania zjawiska dzielenia się plikami. Wątpliwości wzbudzają przepisy dotyczące licencji wieloterytorialnych, za pomocą których narzucone zostały określone reguły

udostępniania muzyki w sieci, co w konsekwencji może doprowadzić do umocnienia pozycji największych organizacji zbiorowego zarządzania (OZZ) reprezentujących najbardziej popularny repertuar anglojęzyczny. Wiąże się to ze szkodą dla twórczości z innych krajów oraz osłabieniem zasady ochrony różnorodności kulturowej. Dyrektywa wprowadza obowiązkowe regulacje dla licencji transgranicznych w dziedzinie muzyki, ale nie zawiera żadnych mechanizmów umożliwiających zastosowanie tych przepisów np. w przypadku rynku filmowego⁶². Parlament Europejski 13 września 2014 r. przyjął również dyrektywę w sprawie niektórych dozwolonych możliwości wykorzystywania utworów osieroconych⁶³.

Program UE *Digital Agenda* zakłada stworzenie jednolitego rynku treści cyfrowych opartego na szerokopasmowym szybkim internecie i interoperacyjności aplikacji. Będzie to służyć maksymalizacji społecznego i gospodarczego potencjału technologii ICT. Główne problemy to fragmentacja krajowych rynków treści online, regulacja praw autorskich, a także organizacja zarządzania prawami autorskimi⁶⁴. Budowie wspólnego rynku będą służyć także standaryzacja płatności elektronicznych i transgranicznego wystawiania faktur online. Użytkownicy mają kłopoty z rozeznaniami, czy pobierane utwory są legalne,

⁶⁰ Por. Case C-351/12 – OSA, Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s. proti Lézcebné lázně Mariánské Lázně a.s., <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-351/12>, [16.02.2015]; Case C-351/12, OSA, EU – Copyright Law Checks in for a Long Stay at a Health SPA, 2013, <http://eulawradar.com/case-c-35112-osa-eu-copyright-law-checks-in-for-a-long-stay-at-a-health-spa/>, [16.02.2015].

⁶¹ Por. J. Drexler, *Collective Management of Copyrights and the EU Principle of Free Movement of Services after the OSA Judgment – In Favour of a More Balanced Approach*, Max Planck Institute for Innovation & Competition Research Paper No. 14-06, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2397062&rec=1&srcabs=2382603&alg=1&pos=1, [16.02.2015].

⁶² Nowe przedsiębiorstwa internetowe mogłyby nie być zainteresowane nabywaniem licencji wieloterytorialnych. Spotykają się one często z innymi typami barier niż licencjonowanie, uniemożliwiającymi im świadczenie usług na wielu terytoriach lub w całej Europie, takimi jak potrzeba dostosowania strategii handlowej do rynków krajowych i krajowych ram regulacji (np. ochrona danych, ochrona konsumenta), brak szeroko akceptowanych metod płatności elektronicznych (np. kartami kredytowymi), wysoki poziom naruszeń praw wyłącznych oraz potrzeba wychodzenia naprzeciw oczekiwaniom słuchaczy na danym rynku. W efekcie system nie pozwala w istocie na stworzenie jednolitego rynku internetowego, ponieważ nie zapewnia konsumentom we wszystkich państwach członkowskich równego dostępu do legalnej oferty utworów muzycznych w internecie. Por. *Przyjęto Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi*, http://www.zaiks.org.pl/751,111,dyrektywa_parlamentu_europejskiego_i_rady_ds_organizacji_zbiorowego_zarządzania_przyjeta, [16.02.2015]; *Dyrektywa w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi przyjęta*, 2014, <http://www.zapa.org.pl/aktualnosci,2,142,Dyrektywa-ws-zbiorowego-zarządzania-prawami-autorskimi-przyjeta.html>; *Stanowisko w sprawie dyrektywy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i pokrewnymi*, 2012, <http://centrumcyfrowe.pl/stanowisko-centrum-cyfrowe-projekt-polska-w-sprawie-projektu-dyrektywy-o-zbiorowym-zarządzie-prawami-autorskimi-i-pokrewnymi/>, [16.02.2015]; *Harmonizacja przepisów regulujących zbiorowy zarząd prawami autorskimi*, <http://legalnakultura.pl/pl/prawo-w-kulturze/akty-prawne/news/216,harmonizacja-przepisow-regulujacych-zbiorowy-zarząd-prawami-autorskimi>, [16.02.2015]; *Dyrektywa o zbiorowym zarządzaniu*, 2014, <http://www.prawoautorskie.gov.pl/pages/posts/rada-unii-europejskiej-przyjela-dyrektywe-w-sprawie-zbiorowego-zarządzania-520.php>, [16.02.2015].

⁶³ Chodzi o dzieła, które nadal podlegają ochronie, ale ich twórcy pozostają nieznanymi lub nie ma możliwości, by do nich dotrzeć. Dzięki nowym regulacjom instytucje użytku publicznego, czyli np. biblioteki, muzea i archiwa, będą mogły publikować w sieci dzieła osierocone zgodnie z zasadą non-profit. Co więcej instytucje wykorzystujące utwory osierocone uzyskują ochronę przed możliwymi zarzutami dotyczącymi łamania praw autorskich, które mogłyby pojawić się w przyszłości. Przed uznaniem danego utworu za osierocony trzeba będzie podjąć staranne poszukiwania właściciela praw do danego dzieła. Utwór, który zostanie uznany za osierocony w jednym kraju, według dyrektywy będzie miał taki status również w pozostałych państwach członkowskich. Por. *Dyrektywa o dziełach osieroconych*, 2012, <http://www.prawoautorskie.gov.pl/pages/posts/parlament-europejski-przyjal-dyrektywe-o-dzielach-osieroconych-28.php>, [16.02.2015].

⁶⁴ Por. A. Laszczyk, *Imagine There Is No Countries – Digital Single Market for Creative Content – the Case of Music*, II Polish Law & Economics Conference, University of Warsaw, 6–7.05.2011.

a także problemy z dostępem do legalnych utworów (np. serwis Apple iTunes nie jest jednakowo dostępny na terytoriach krajów UE, a małe serwisy e-radiowe mają trudności z negocjowaniem licencji w każdym kraju z osobna)⁶⁵.

Konkluzje

Ekonomiczna analiza praw własności intelektualnej powinna uwzględniać interesy nie tylko twórców czy wydawców, ale też właścicieli platform internetowych oraz użytkowników. Katalizatorem rozwoju otwartego modelu nauki, kultury i edukacji jest rozwój nowych, powszechnych form komunikacji, np. łączności mobilnej, serwisów społecznościowych, i nowych form kontroli korzystania z utworów. Nowe technologie wpływają również na ekonomiczny sens ochrony praw autorskich – celowe jest bardziej elastyczne podejście do systemów ochrony tych praw. Przeważa pogląd, że w obliczu rozwoju internetu nadmierny rygorizm, penalizacja pośredników czy użytkowników nie leżą w interesie interesariuszy. Można rekomendować legalizację pewnych praktyk, których skuteczna kontrola nie jest możliwa – trzeba jednak uczynić to w taki sposób, by nie demotywować twórców i nie blokować dyfuzji wiedzy. Kluczowy jest stopień oraz charakter wkładu użytkownika w treści utworu, cel dzielenia się utworami, a także liczba osób, którym można udostępniać dane treści. Problemy mogą wynikać z mieszania różnych form utworów – za zgodą pierwotnego autora. Adaptacje czy remiksy trzeba odróżniać od korzystania z odnośników, cytatów i kopiowania na własny użytek, do czego zgoda autora nie jest wymagana. W ocenie prawnej należy brać pod uwagę: cel przeróbki, nadanie danemu dziełu nowego wyrazu artystycznego, uwzględnienie nowej wiedzy itp. Program UE *Digital Agenda* zakłada stworzenie jednolitego rynku treści cyfrowych opartych na licencjach wieloterytorialnych, szerokopasmowym szybkim internecie i interoperacyjności oprogramowania. Powinno to służyć maksymalizacji społecznego i gospodarczego potencjału technologii ICT.

Bibliografia

Aigrain P., *Dzielenie się. Kultura i gospodarka epoki Internetu*, Fundacja Nowoczesna Polska, Warszawa 2011, <http://nowoczesnapolska.org.pl/wp-content/uploads/2012/02/aigrain-dzielenie-sie.pdf>.
Antas P.D., „Notice and take down” – usługi hostingowe w kontekście odpowiedzialności za naruszenia osób trzecich – uwagi krytyczne do założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną, 2011,

<http://www.prawoautorskie.pl/aktualnosci/id30,Notice-and-take-down-uslugi-hostingowe-w-kontekscie-odpowiedzialnosci-za-naruszenia-osob-trzecich-uwagi-krytyczne-do-zalozen-do-projektu-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-swiadczeniu-uslug-droga-elektroniczna.html>.

Antitrust: Commission welcomes Court judgment in *Téléfonica margin squeeze case*, 2014, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-479_en.htm.

Arlandis A., Baranes E., *Interactions Between Network Operators, Content Producers and Internet Intermediaries: Empirical Implications of Network Neutrality*, „Interconomics” 2011, Vol. 46, No. 2, s. 98–105, <http://dx.doi.org/10.1007/s10272-011-0370-y>.

Avramen A., Tamadon P., *Internet Innovations: Exploring New Horizons*, „European Journal of Law and Technology” 2014, Vol. 5, No. 2.

Baratsits A., *Copyright in the Digital Age – Exceptions and Limitations to Copyright and Their Impact of Free Access to Information. An Analysis of the Implementation of Art. 6 (4) Information Directive and Its Impact on Limiting the Copyright Protection in Czech Republic and Austria*, Johannes Kepler University Linz, Linz 2005, <http://www.rechtsprobleme.at/doks/baratsits-copyright-digital-age.pdf>.

Barker G.R., *Agreed Use and Fair Use: The Economic Effects of Fair Use and Other Copyright Exceptions*, 2013 Annual Congress of the Society for Economic Research on Copyright Issues (SERCI), conference proceedings, Paris, 09.07.2013, <http://www.serci.org/2013/Barker.pdf>.

Bäumer U., Mara P., Meeker H., *IT Outsourcing and Offshoring. A Comparative Legal Analysis Under UK, Indian and German Law*, „Computer Law Review International” 2012, Vol. 13, No. 1, s. 9–19, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2012-9>.

Bittmann D., *EuGH: Websurfen durch Urheberrechtsausnahme gedeckt*, „Multimedia und Recht” 2014, Nr. 7, <http://rsw.beck.de/cms/?toc=mmr.root&docid=359775>.

Braha O., Syed T., *Beyond Efficiency: Consequence-Sensitive Theories of Copyright*, „Berkeley Technology Law Journal” 2014, Vol. 29, s. 229–316, http://btlj.org/data/articles/29_1/0229-0316_BrahaSyed_060914+WEB.pdf.

Broemel R., *Vielfaltsgewährleistung auf virtuellen Plattformen. Anpassung des kartellrechtlichen Konzepts an die medienrechtliche Regulierung*, „Multimedia und Recht” 2013, Nr. 2, s. 83–87.

Brown N., *A Decentralised Approach to Online Trust Validation. Looking Behind and Beyond the Hierarchical Certification Authority Model of Trust*, „Computer Law Review International” 2013, Vol. 14, No. 1, s. 1–7, <http://dx.doi.org/10.1515/cri.2013.14.1.1>.

Cease and desist by the German government for publishing a document received under FOI law, 2014, <http://blog.fragdenstaat.de/post/7415854995/cease-and-desist-by-the-german-government-for>.

Chaber P., *Zmiany w świadczeniu usług drogą elektroniczną*, 2013, http://www.pi.gov.pl/PARP/chapter_86197.asp?soid=B9AEAA44668341B9BC6ACAA1D5E19285.

Chiou T., *Music Licensing in the Cloud: The Greek Experience*, „Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil” 2014, Nr. 3, s. 228–236.

⁶⁵ Dlatego rozsądny jest postulat stworzenia na bazie istniejących organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi instytucji typu *one-stop-shop*, która udzielałaby licencji ważnych na terytorium całej UE. Prawo konkurencji nie może mieć tutaj w pełni zastosowania, a ściślej – powinno się ono skupiać na realnych warunkach i możliwościach konkurencji w ramach oligopolu. W przypadku dzieł nauki i kultury trzeba się liczyć ze stałym poszerzaniem domeny publicznej oraz uwzględnianiem twórczości w serwisach społecznościowych. Por. R. Pollock, P. Stepan, M. Valimati, *The Size of the Public Domain*, „Review of Economic Research on Copyright Issues” 2009, Vol. 1; N. Kawashima, *The Rise of ‘User Creativity’ – Web 2.0 and a New Challenge for Copyright Law and Cultural Policy*, „International Journal of Cultural Policy” 2010, Vol. 16, No. 3, s. 337–353, <http://dx.doi.org/10.1080/10286630903111613>.

Cisek R., 2013, *Komentarze pod artykułem prasowym w internecie to nie prasa*, http://di.com.pl/news/48755,0,Komentarze_pod_artykułem_prasowym_w_internecie_to_nie_prasa-Anna_Wasilewska-Spoch.html.

Conrad A., *Kuck'mal, wer da spricht: Zum Nutzer des Rechts der öffentlichen Zugänglichmachung anlässlich von Links und Frames*, „Computer und Recht” 2013, Vol. 29, No. 5, s. 305–318, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cr-2013-305>.

De Wachter J., *Intellectual Property in an Age of Big Data: an Exercise of Futility? An Examination of Big Data's Impact on Patents and Database Protection*, „Computer Law Review International” 2014, Vol. 15, No. 1, s. 1–6, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2014-1>.

Dilger D., *Oracle Wins Key Reversal in Java Copyright Case Against Google's Android*, 2014, <http://appleinsider.com/articles/14/05/09/oracle-wins-key-reversal-in-java-copyright-case-against-googles-android>.

Drexel J., *Collective Management of Copyrights and the EU Principle of Free Movement of Services after the OSA Judgment – In Favour of a More Balanced Approach*, Max Planck Institute for Innovation & Competition Research Paper No. 14–06, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2397062&rec=1&srcabs=2382603&alg=1&pos=1.

ECJ confirms Deutsche Telekom Margin Squeeze, 2010, <http://www.contentandcarrier.eu/?p=410>.

Geercken K., Holden K., Rath M., Surguy M., Stretton T., *Irreconcilable Differences? Navigating Cross-Border E-Discovery. How Best to Understand and Deal with the Conflict between E-Discovery and Data Protection Principles*, „Computer Law Review International” 2013, Vol. 14, No. 2, s. 44–55, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2013-44>.

Geiger Ch., *Challenges for the Enforcement of Copyright in the Online World: Time for a New Approach*, Max Planck Institute for Innovation & Competition Research Paper No. 14-01, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2382603.

Gerry F., Berova N., *The Rule of Law Online: Treating Data Like the Sale of Goods: Lessons for the Internet from OECD and CISG and Sacking Google as the Regulator*, „Computer Law & Security Review” 2014, Vol. 30, No. 5, s. 465–481, <http://dx.doi.org/10.1016/j.clsr.2014.07.005>.

Google Books-Projekt als „*faire use*” Urheberrechtlich zulässig, „Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil” 2014, Nr. 1, s. 69–73.

Google Spain SL v. Agencia Española de Protección de Datos. *Court of Justice of the European Union Creates Presumption that Google Must Remove Links to Personal Data upon Request*, „Harvard Law Review” 2014, Vol. 128, No. 2, <http://harvardlawreview.org/2014/12/google-spain-sl-v-agencia-espanola-de-proteccion-de-datos>.

Handke Ch., Quintais J.P., Balazs B., *The Economics of Copyright Compensation Schemes for Digital Use*, 2013 Annual Congress of the Society for Economic Research on Copyright Issues (SERCI), conference proceedings, Paris, 09.07.2013, <http://www.serci.org/2013/Handke.pdf>.

Heckmann J., Nordmeyer A., *Pars pro toto: Verletzung des Urheberrechtsgesetzes durch das öffentliche Zugänglichmachen von Deteifragmenten („Chunks”) in Peer-to-Peer Tauchbörsen? Wann sich der Anschlussinhaber mit Hinweis auf „Chunks” verteidigen kann*, „Computer und Recht” 2014, Vol. 30, No. 1, s. 41–43, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cr-2014-41>.

Hoppen P., *Technische Schutzmaßnahmen bei Software. Verfahren zur Kontrolle der unberechtigten Nutzung*, „Computer und Recht” 2013, Vol. 29, No. 1, s. 9–16, <http://dx.doi.org/10.1515/cr.2013.29.1.9>.

Humphrey M.C., *Digital Domino Effect: the Erosion of First Sale Protection for Video Games and the Implications for Ownership of Copies and Phonorecords*, „Southwestern Law

Review” 2013, Vol. 42, No. 3, s. 441–480, http://www.swlaw.edu/pdfs/lr/42_2humphrey.pdf.

Huber A., *Vernetzter Kontinent oder überregulierte TK-Branche. Die Debatte über den Verordnungsvorschlag der EU-Kommission zum TK-Binnenmarkt*, „Multimedia und Recht” 2014, Nr. 4, s. 221–224.

Kawashima N., *The Rise of ‘User Creativity’ – Web 2.0 and a New Challenge for Copyright Law and Cultural Policy*, „International Journal of Cultural Policy” 2010, Vol. 16, No. 3, s. 337–353, <http://dx.doi.org/10.1080/10286630903111613>.

Kemp R., *Legal Aspects of Managing Big Data*, „Computer Law & Security Review” 2014, Vol. 30, No. 5, s. 482–491, <http://dx.doi.org/10.1016/j.clsr.2014.07.006>.

Kirchner Ch., *Regulierungsanreize für VDSL-Vectoring. Regulatorische Möglichkeiten und Grenzen einer Aufrüstung von Kupferzugängen für NGA-Netze*, „Computer und Recht” 2013, Vol. 29, No. 2, s. 85–89, <http://dx.doi.org/10.1515/cr.2013.29.2.85>.

Kirn S., Müller-Hengstenberg C., *Intelligente (Software-) Agenten: von der Automatisierung zur Autonomie?*, „Multimedia und Recht” 2014, Nr. 4, s. 225–231.

Klicki W., *Ograniczenie wolności komentowania? Sprawa Delfi przeciwko Estonii*, 2013, <http://panoptykon.org/wiadomosc/ograniczenie-wolnosci-komentowania-sprawa-delfi-przeciwko-estonii>.

Knaak R., *Metatags and Keywords als vergleichende Werbung – zum EuGH-Urteil Belgian Electronic Sorting Technology*, „Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil” 2014, Nr. 3, s. 209–214.

Knight A., Gleeson N., Walden I., *‘It’s a Jungle out There?’: Cloud computing, Standards and the Law*, „European Journal of Law and Technology” 2014, Vol. 5, No. 2, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2441182>.

Koseła D., *Nowy etap sporu o zarządzanie Internetem ważny także dla polskich firm*, „Rzeczpospolita”, 04.04.2014.

Kwiatkiewicz D., *Odpowiedzialność dostawców usług hostingowych w świetle projektowanych zmian*, 2013, <http://www.codozasady.pl/odpowiedzialnosc-dostawcow-uslug-hostingowych-w-swietle-projektowanych-zmian>.

Laszczyk A., *Imagine There Is No Countries – Digital Single Market for Creative Content – the Case of Music*, II Polish Law & Economics Conference, University of Warsaw, conference proceedings, Warsaw, 6–7.05.2011.

Latusek M., Zalega T., *Trendy w konsumpcji na rynku książki elektronicznej*, „Studia i Materiały. Wydział Zarządzania UW” 2012, nr 1–2, s. 152–166.

Lessons from Hutchinson/Orange, <http://www.jonesday.com/files/Event/302e22bb-ff54-420e-ae34-6b2a266628fb/Presentation/EventAttachment/3f47edd2-0859-4468-9e9c-1f70f07ac9c8/eutecom.pdf>.

Lev-Aretz Y., *Copyright Lawmaking and Public Choice: From Legislative Battles to Private Ordering*, „Harvard Journal of Law & Technology” 2013, Vol. 27, No. 1, s. 203–256, <http://jolt.law.harvard.edu/articles/pdf/v27/27HarvJLTech203.pdf>.

Liability of One-Click Hosting Providers for Users’ Copyright Infringements under German Law, 2013, <http://www.osborneclarke.com/connected-insights/publications/liability-one-click-hosting-providers-users-copyright-infringements-under-german-law/#sthash.IncqnLz0.dpuf>.

Lipski P., *Wyrok w sprawie UsedSoft*, 2012, http://ipwsieci.pl/wpis,40,Wyrok_w_sprawie_Usedsoft_.html.

Litwiński P., *Internet – zbędna procedura*, 2011, <http://prawo.rp.pl/artykul/794324.html>.

Lodder A.R., *When ‘there’ can be everywhere: On the cross-border use of WhatsApp, Pandora, and Grindr*, „European Journal of Law and Technology” 2014, Vol. 5, No. 2.

Wpływ nowych technologii na ochronę praw własności...

Lopez-Tarruella A., *Google and the Law. Empirical Approaches to Legal Aspects of Knowledge-Economy Business Models*, Springer-Verlag, Berlin–Heidelberg 2012.

Luch A.D., Schulz S.E., *Die digitale Dimension der Grundrechte. Die Bedeutung der speziellen Grundrechte im Internet*, „Multimedia und Recht” 2013, Nr. 2, s. 88–93.

Lutz H., Weigl M., *Unified Communications as a Service. Rechtliche Herausforderungen*, „Computer und Recht” 2014, Vol. 30, No. 2, s. 85–93, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cr-2014-85>.

Maj M., *Jak służba celna załatwia blokowanie treści? Ciąg dalszy ws. AntyApps.pl*, 2014, http://di.com.pl/news/49870,0Jak_sluzba_celna_zalatwia_blokowanie_tresci_Ciag_dalszy_ws_AntyAppspl-Marcin_Maj.html.

Mantelero A., *The Future of Consumer Data Protection in the E.U. Re-thinking the „Notice and Consent” Paradigm in the New Era of Predictive Analytics*, „Computer Law & Security Review” 2014, Vol. 30, No. 6, s. 643–660, <http://dx.doi.org/10.1016/j.clsr.2014.09.004>.

Marczuk J., *Kto chce pociągać za kable*, „Bloomberg Businessweek Polska” 2014, nr 15.

McIntyre S., *Game Over for First Sale*, „Berkeley Technology Law Journal” 2014, Vol. 29, No. 1, s. 1–60, http://btj.org/data/articles/29_1/0001-0060_McIntyre_060914+WEB.pdf.

McLean S., *Overseas Website Operators Beware? – The International Reach of the UK Defamation Laws. Status Quo and Potential Changes by Pending Defamation Bill*, „Computer Law Review International” 2012, Vol. 13, No. 5, s. 141–147, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2012-141>.

Mizielińska-Chmielewska M., *Nowy model konsumpcji treści telewizyjnych – użytkownik zdobywa przewagę nad oferentem telewizji*, „Studia i Materiały. Wydział Zarządzania UW” 2012, nr 1–2, s. 140–151.

Narechania T.N., *Network Nepotism and the Market for Content Delivery*, „Stanford Law Review” 2014, Vol. 67, No. 27, s. 27–36, http://www.stanfordlawreview.org/sites/default/files/online/articles/67_Stan_L_Rev_Online_27_Narechania.pdf.

Nolte G., Wimmers J., *Wer stört? Gedanken zur Haftung von Intermediären im Internet – von praktischen Konkordanz, richtigen Anreizen und offenen Fragen*, „Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht” 2014, Nr. 1, s. 16–27.

OSA – EU Copyright Law Checks in for a Long Stay at a Health SPA, 2013, <http://eulawradar.com/case-c-35112-osa-eu-copyright-law-checks-in-for-a-long-stay-at-a-health-spa>.

Ostrowski I, Tarkowski A., *Batalia o Internet*, „Rzeczpospolita”, 13.06.2013.

Picht P., *Standardsetzung und Patentmissbrauch – Schlagkraft und Entwicklungsbedarf des europäischen Kartellrechts*, „Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil” 2014, Nr. 1, s. 1–16.

Pollock R., Stepan P., Valimati M., *The Size of the Public Domain*, „Review of Economic Research on Copyright Issues” 2009, Vol. 1.

Redeker H., *Das Konzept der digitalen Erschöpfung – Urheberrecht für die digitale Welt. Was eigentlich übertragen wird und weitergegeben werden darf*, „Computer und Recht” 2014, Vol. 30, No. 2, s. 73–78, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cr-2014-73>.

Rössel M., *Filterpflichten in Cloud. Vom Wortfilter der Sharehoster zum Crawler für Linkportale*, „Computer und Recht” 2013, Vol. 29, No. 4, s. 229–236, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cr-2013-229>.

Rub G.A., *Stronger than Kryptonite? Inalienable Profit-Sharing Schemes in Copyright Law*, „Harvard Journal of Law & Technology” 2013, Vol. 27, No. 1, s. 49–133, <http://jolt.law.harvard.edu/articles/pdf/v27/27HarvJLTech49.pdf>.

Sartor G., de Azevedo Cunha M.V., *The Italian Google-Case: Privacy, Freedom of Speech and Responsibility of Providers for User-Generated Contents*, „European Journal of Law and Technology” 2010, Vol. 18, No. 4, s. 356–378, <http://dx.doi.org/10.1093/ijlit/eaq010>.

Saxby S., *Identity crisis: Global Challenges of Identity Protection in a Networked World*, „Computer Law & Security Review” 2014, Vol. 30, No. 6, s. 617–632, <http://dx.doi.org/10.1016/j.clsr.2014.09.001>.

Schneider A., *Modchips für Konsolen können legal sein, Fragdenstaat-Abmahnung, Friend-Finder-Urteil*, 2014, <http://irights.info/artikel/modchips-fuer-konsolen-koennen-legal-sein-fragdenstaat-abmahnung-friend-finder-urteil/21360>.

Schöttle H., *Der Patentleft-Effekt der GPLv3. Risiken für das Patentportfolio beim kommerziellen Einsatz von Open-Source-Software*, „Computer und Recht” 2013, Vol. 29, No. 1, s. 1–8, <http://dx.doi.org/10.1515/cr.2013.29.1.1>.

Schröder M., *Rechtmäßigkeit von Modchips. Stellt der Vertrieb von Modchips eine Urheberrechtsverletzung dar?*, „Multimedia und Recht” 2013, Nr. 2, s. 80–82.

Schwarz C., *Rechtfertigen rechtsdogmatisch schwierige Fragen die Abschaffung von „Software-Patenten?*, „Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht” 2014, Nr. 3, s. 224–229.

Senftleben M., *Breaking Space for Cloud-Based Business Models*, „Journal for Intellectual Property, Information Law and Electronic Commerce” 2013, Vol. 4, No. 2, s. 87–103, <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-4-2-2013/3743/senftleben.pdf>.

Sikorski M., *Usługi on-line. Jakość, interakcje, satysfakcja klienta*, Wyd. WPJSTK, Warszawa 2013.

Spindler G., *Bei Streaming handelt es sich um keine Urheberrechtsverletzung (Streaming-Abmahnungen)*, 2013, <http://irights.info/artikel/gerald-spindler-bei-streaming-handelt-es-sich-um-keine-urheberrechtsverletzung/20350>.

Spindler G., Rockenbach M., *Die elektronische Identifizierung. Kritische Analyse des EU-Verordnungsentwurfs über elektronische Identifizierung der Vertrauensdienste*, „Multimedia und Recht” 2013, Nr. 3, s. 139–147.

Steinhilber H., *Soundcloud verärgert mit Sperrungen und Kurswechsel seine Nutzer (Musik – Plattformen)*, 2014, <http://irights.info/artikel/soundcloud-veraergert-mit-sperrungen-und-kurswechsel-seine-nutzer/23669#more-23669>.

Surden H., *Technological Cost as Law in Intellectual Property*, „Harvard Journal of Law & Technology” 2013, Vol. 27, No. 1, s. 135–202, <http://jolt.law.harvard.edu/articles/pdf/v27/27HarvJLTech135.pdf>.

Suzor N., *Free Riding Cooperation and Peaceful Evolutions in Copyright*, „Harvard Journal of Law & Technology” 2014, Vol. 28, No. 1, s. 137–193, <http://jolt.law.harvard.edu/articles/pdf/v28/28HarvJLTech137.pdf>.

Tamo A., George D., *Oblivion, Erasure and Forgetting in the Digital Age*, „Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law” 2014, Vol. 5, No. 2, s. 71–87, <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-5-2-2014/3997>.

Tassis S., *Margin Squeeze as Abuse of Dominant Position on Networks. Case C-490/10*, „European Networks Law and Regulation Quarterly” 2013, Vol. 1, No. 1, s. 99–107.

TeliaSonera: ECJ Defines Margin Squeeze Infringement broadly, 2011, <http://www.freshfields.com/uploadedFiles/SiteWide/Knowledge/TeliaSonera-%20ECJ%20defines%20margin%20squeeze%20infringement%20broadly.pdf>.

Tiffe A., *Social Media, Musik-Downloads, Cloud Computing und „Beratungsklaue” – wo werden die Herausforderungen im Verbraucherschutz in Zukunft liegen?*, „Verbraucher und Recht” 2013, Nr. 5.

Tóth A., *The Most Recent EU Competition Law Developments in the Telecommunication Market*, „European Networks Law and Regulation Quarterly” 2013, Vol. 1, No. 1, s. 3–14.

Van der Sloot B., Zuiderveen Borgesius F.J., *Google's Dead End, or: on Street View and the Right to Data Protection. An Analysis of Google Street View's Compatibility with EU Data Protection Law*, „Computer Law Review International” 2012, Vol. 13, No. 4, s. 103–109, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2012-103>.

Verizon v. FCC. D.C. Circuit Holds that Federal Communications Commission Violated Communications Act in Adopting Open Internet Rules, „Harvard Law Review” 2014, Vol. 128, No. 2, s. 2565–2574, http://cdn.harvardlawreview.org/wp-content/uploads/2014/06/vol127_verizon_v_FCC.pdf.

Vinje T., Marsland V., Gärtner A., *Software Licensing After Oracle v. UsedSoft. Implications of Oracle v. UsedSoft*

(C-128/11) for European Copyright Law, „Computer Law Review International” 2012, Vol. 13, No. 4, s. 97–102, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2012-97>.

Wagłowski P., *Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-128/11 – wyczerpanie prawa do cyfrowej kopii programu komputerowego*, 2014, <http://prawo.vagla.pl/node/9813>.

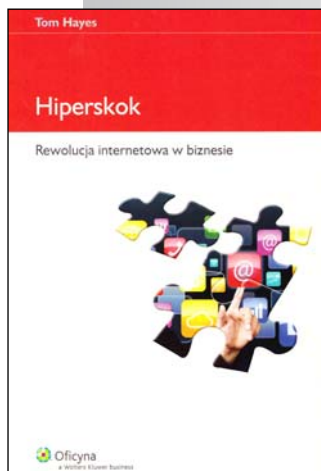
Westermeier J., *New Strategies for Strengthening the Protection for Databases. A Focus on Collective Works*, „Computer Law Review International” 2014, Vol. 13, No. 1, s. 7–11, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2014-7>.

Witzel M., *Legal Challenges For US Based IT-Providers Entering the DACH-Market. On the Significant Differences Between Germany, Austria and Switzerland for US IT-Providers Targeting German Speaking Countries*, „Computer Law Review International” 2012, Vol. 13, No. 1, s. 19–26, <http://dx.doi.org/10.9785/ovs-cri-2012-19>.

The impact of new technologies on the protection of intellectual property rights in the Internet

The premise for choice of the research problem is the impact of new technologies on directions in the discussion of copyright law. The goal is the integrated look at the regulation of the market of new technologies in the context of intellectual property rights. The method of research is the analysis of the law, case law and literature. It must be concluded that the economic analysis of intellectual property rights should take into account not only the interests of authors and publishers, but also the owners and users of online platforms. New technologies have an impact on the economic sense of copyright protection - it is appropriate to suggest a more flexible approach to systems of protection of these rights.

POLECAMY



Tom Hayes
Hiperskok. Rewolucja internetowa w biznesie
Wolters Kluwer, Warszawa 2014

W związku z rosnącym znaczeniem internetu we współczesnej gospodarce wszyscy powinni przygotować się na nadejście hiperskoku. Autor określa go jako *zmianę w środowisku [...] tak zaskakującą, że nie mamy innego wyjścia, jak przegrupować siły i na nowo zastanowić się nad przyszłością*. Czy tradycyjne modele biznesowe nadal będą sprawdzać? A może w obliczu rozwoju technologicznego, zmuszającego producentów i konsumentów do nieustającej rywalizacji, należałoby dokonać zmian i odpowiednio nastawić się na funkcjonowanie na nowym, dynamicznym rynku? Książkę tę polecamy wszystkim przedsiębiorcom, którzy chcieliby przygotować się na nadchodzące zmiany i zrozumieć funkcjonowanie nowej globalnej gospodarki.

Publikację można nabyć w księgarni internetowej wydawnictwa: <https://www.profinfo.pl>.

Karol Kopańko, Mateusz Kozłowski
Bitcoin. Złoto XXI wieku
Helion, Gliwice 2014

Autorzy tej publikacji podjęli się trudnego zadania wyjaśnienia, czym jest bitcoin – nowa wirtualna waluta. W łatwy i przystępny sposób opisują historię wirtualnego pieniądza, jego znaczenie i wykorzystanie w dzisiejszym świecie, mechanizm jego funkcjonowania oraz zagrożenia i korzyści, jakie ze sobą niesie. Książka stanowi swego rodzaju kompendium wiedzy o cyfrowej walucie, napisane z myślą o czytelnikach spoza branży finansowej czy sektora nowoczesnych technologii, którzy chcieliby zrozumieć istotę waluty bitcoin i swobodnie poruszać się w świecie wirtualnego pieniądza.

Publikację można nabyć w księgarni internetowej wydawnictwa: <http://helion.pl>.

